

Upravništvo: Ljubljana, Puccinjeva ulica 5 - Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinjeva ul. 5. - Telefon 31-25, 31-26. Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42. Račun pri post. ček. zavodu: Ljubljana št. 17.749.

ZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglaševanje iz Kr. Italije in tuzemstva ima Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno L. 12.—, za tuzemstvo pa L. 20.—

Uredništvo: Ljubljana, Puccinjeva ulica št. 6, telefon 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopis se ne vračajo.

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera:

Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano

JUTRO

Učinkovito bombardiranje luke v Tobruku in sovražnih letališč

Topniško obstreljevanje na tobruški fronti - Bombardiranje železniške postaje v Marsa Matruchu - Sovražne čete pri Tanskem jezeru pognane v beg

Glavni stan Oboroženih Sil je objavil 10. oktobra naslednje vojno poročilo št. 495:

V severni Afriki živahno delovanje našega topništva na fronti pri Tobruku. Britanska letala so izvršila napad na Bengazi.

Skupine italijanskih in nemških letal so napadle v zaporednih poletih pomole in pristaniške naprave v Tobruku, postojanke topništva in druge naprave v mestu, železniško postajo v Marsa Matruchu ter

nekaj vlak, kakor tudi nekaj sovražnih letališč. Cilji so bili učinkovito zadeti. Vsa letala so se vrnila na svoja oporišča.

Dva britanska bombnika, ki sta preletela del sicilske obale, sta se zaradi hudih ovir naše protiletalske obrambe zadela drug ob drugega ter se vnela. Eden je tresel na tla, drugi pa v morje. Posadki obeh letal sta se ubili.

V vzhodni Afriki je eden izmed naših izvidniških oddelkov pognal v beg sovražnika v odseku jezera Tana.

Nemško-turško gospodarsko sodelovanje

Ugoden odmev podpisa nove trgovinske pogodbe v turški javnosti

Berlin, 10. okt. s. Službeno je bilo objavljeno, da so se uspešno zaključila gospodarska pogajanja med Turčijo in Nemčijo, ki so se razvijala v poslednjih tednih v Ankari. Včeraj so bili doseženi sporazumi podpisani. Trgovinski promet med obema državama je bil urejen na osnovi dolgoročne pogodbe, ki bo trajala do 31. marca 1943. V tem času bo znašala skupna vrednost trgovinskega prometa med obema državama 400 milijonov mark v dveh enakih delih v prilog ene in druge države.

V okviru tega trgovinskega prometa se bo Turčiji dobavljalo blago, ki ga posebej potrebuje za svoje gospodarstvo, predvsem pa izdelki železne industrije in vojne potrebščine. Turčija bo dobavljala Nemčiji surovine in živež, kakor se je to dogajalo že doslej. Predvsem spadajo sem bombaž, tobak, oljivo olje in ruda. Drugi sporazum, ki je bil prav tako včeraj podpisan, ureja sistem plačil za vse vrste trgovinskega prometa med obema državama.

Pogajanja so potekala v prijateljskem duhu, v smislu tradicionalnih odnosov med Nemčijo in Turčijo. Obe vladi je pri teh pogajanjih navdajala želja, da bi se do kraja ravnali v smislu tesnih gospodarskih odnosov, ki so že doslej obstojali med obema narodoma.

Berlin, 10. okt. (DNB). Kakor poročajo iz Ankare, smatrajo sklenitev nove trgovinske pogodbe med Nemčijo, ki je bila podpisana včeraj popoldne v Ankari, v turških političnih krogih kot pričetek novega važnega obdobja v zgodovinski odnosih med obema državama. V teh krogih žarijo poudarjajo, da je uspelo navzlic vsem manevrom nasprotnikov Nemčije še nadalje razširiti osnovno turško-nemški odnos. Definirano v pogodbi, sklenjeni 18. junija l. 1941. Turški krogi sprejemajo s simpatijami na znanje, da so med izdelki, ki jih bo dobavljala Nemčija, tudi vojne potrebščine, ki jih Turčija potrebuje. Nadalje povesčajo v turških političnih krogih posebno pozornost tudi zaključni ugotovitvi komunikacije, ki je bil objavljen ob podpisu nove trgovinske pogodbe in ki ugotavlja tesno povezanost med gospodarstvom Turčije in Nemčije. Nova pogodba je bila zelo ugoden sprejeta tudi v turških gospodarskih krogih, ki so bili zelo prizadeti od omejitve, ki jih je naložila turški zunanji trgovini sedanja vojna. Končno v turških političnih krogih še pripominjajo da nova pogodba ponovno dokazuje odločnost Turčije, da si navzlic vsem nasprotnim prizadevanjem ohrani svojo politično in gospodarsko neodvisnost.

Državni prevrat v Panami

Zaradi spletk washingtonske vlade je bil odstavljen dosedajni predsednik panamske republike Arijas

Panama, 9. okt. s. Predsednik panamske republike Arioz je podal ostavko in je neznan kam odpotoval. Za njegovega naslednika je bil imenovan dosedajni pravosodni minister La Guardia.

New York, 10. okt. d. Kakor poročajo iz Paname, je prišlo včeraj v odsotnosti predsednika Ariasa do državnega prevrata. Stara vlada je bila odstavljena in je novo sestavil začasni prvi predsednik Ernest Jean Guardia. Zunanji minister v novi vladi je Octavio Fabrega.

Washington, 10. okt. d. Kakor se je zvedelo v washingtonskih političnih krogih, bo smatrala ameriška vlada novega predsednika panamske republike za Guardio kot

ustavnega šefa panamske države. Po mnenju washingtonskih krogov ne more biti kakih zadržkov za formalno priznanje novega panamskega državnega poglavarja, ker je izprememba na predsedniškem mestu nastala po povsem ustavnem postopku in pri tej priliki tudi ni prišlo do kakih izredov v Panami.

Berlin, 10. okt. d. Nemški radio obdobje Zedinjene države, da so povzročile državni prevrat v Panami, s katerim je bil odstranjen predsednik Arijas. Vzrok, zakaj je bil Arijas odstavljen, je treba iskati v tem, da se ni strinjal z vojnimi cilji vodilnih ameriških osebnosti.

Dvočlonski ameriške politike na Pacifiku

Zastopnik japonske vlade o anglo-kitajsko-ameriški konferenci v Hongkongu

Tokio, 10. okt. (Domei). Na današnji tiskovni konferenci je japonski vladni zastopnik Koh Ishii izjavil, da zavzemajo Zedinjene države pač zelo nasprotujoče si stališče, ako nadaljujejo na eni strani razgovore, ki so jih pričele z Japonci, na drugi strani pa napovedujejo udeležbo na anglo-kitajsko-ameriški konferenci, ki se bo v kratkem pričela v Hongkongu in ki pomeni vsakakor neprijateljski korak napram Japonci.

Na vprašanja predstavnikov tiska, kaj je z informacijami, da so Zedinjene države, Velika Britanija in Nizozemska Vzhodna Indija prepovedale izvoz petroleja na Japonsko, je Ishii izjavil, da se japonska vlada vprašuje za vzroki, zakaj so bile te informacije o prepovedi izvoza objavljene, ko so bili transporti petroleja na Japonsko dejansko ustavljeni pred dvema dnevi. Na vprašanja, kakšne posledice utegne imeti ta objava glede na potek japonsko-ameriških pogajanj, je Ishii samo izjavil, da se bodo glavni razgovori nadaljevali, odklonil pa je, da bi se spuščal v podrobnosti.

Ameriško posojilo Čangkajškovi vladi

Tokio, 10. okt. (Domei). Kakor poroča dopisnik lista »Niči-Niči« iz Sanghaja, je posebni Rooseveltov odposlanec v Čungkingu, Henry Grady, sklenil s kitajsko vlado pogodbo, po kateri bi imela Zedinjene države 99 let monopol na proizvodnjo kositra, bakra, tungstena, srebra, železa, aluminija in fosfatov na vsem ozemlju nezasedene Kitajske. V zameno bodo Zedinjene države dale Kitajski 100 milijonov dolarjev posojila za razširjenje in eksploatacijo rudnikov, razen tega pa bodo dale na razpolago tudi svoje rudarske strokovnjake.

ke. Kitajsko-ameriška pogodba določa, da Kitajska v tem času ne sme še s kako tretjo stranko skleniti pogodbe o eksploataciji navedenih surovin.

Nezadostna ameriška proizvodnja

New York, 10. okt. s. Angleški mornariški minister Morrison je v nekem svojem govoru po radiu izjavil, da je produktivna kapaciteta v Angliji na tem, da doseže svoj vrhunec. Mesec za mesecem narašča nevarnost, da se bodo v vojno zapletli še drugi kontinenti. Na drugi strani pa naraščajo tudi rezerve Nemčije, medtem ko je zavezniška produkcija še daleč od tega, da bi dosegla rezerve, ki si jih je pridobila Nemčija. Zaradi tega bo potrebno, da se pospeši delo ameriške vojne industrije.

Ameriški senator o angleški blokadi

New York, 10. okt. d. Član ameriškega senata Wheeler je imel včeraj v nekem mestu države Arizone govor, v katerem je med drugim izjavil:

Ameriška vojna mornarica je dovolj močna, da bo lahko v primeru potrebe zavrnila invazijo ene ali pa celo več držav. Da bodo Zedinjene države mogle preživeti današnji čas, ne potrebujejo pomoči britanske vojne mornarice.

Petain zopet v Vichyju

Vichy, 10. okt. d. Maršal Petain, ki je prebil nekaj dni oddiha na svojem posestvu Ville Neuve Loubet, se je skupaj z admiralom Darlanom vrnil v Vichy.

Poglobitev nemškega prodora na vzhodu

Obkolitev sovjetskih čet ob Azovskem morju, pri Brjansku in Vjazmi še bolj zožena - Na otokih Moon in Oesel zajetih 12.531 sovjetskih vojakov - Živahno udejstvovanje nemškega letalstva

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 10. okt. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Ob Azovskem morju, pri Brjansku in pri Vjazmi obkoljene sile nasprotnika so bile včeraj nadalje stisnjene skupaj. Preko tega je bil v sredini fronte poglobljen v širini 500 km izsiljeni prodor proti vzhodu. Važno železniško križišče Orel je že od 3. oktobra v naši posesti.

Zapadno od Petrograda je bil odbit nov izpad sovražnika, podpiran od oklopnih voz.

V bojih za otoka Moon in Oesel je bilo po sedaj zaključnih ugotovitvah ujetih 12.531 sovjetskih vojakov ter zaplenjenih 161 topov in več oklopnih voz. V teh bojih se je moralo napraviti neskočljivih 2680 min, ki je položil sovražnik.

Letalsko orožje je napadlo v poslednji noči letališča na Krimu, železniške naprave in južnem in srednjem odseku fronte, kakor tudi vojaško važne naprave v Petrogradu.

V boju proti Angliji so bombardirala letala letala podnevi važne naprave na Feroerskih otokih ter so potopila severno od angleških otokov štiri trgovske ladje s skupno 6600 br. reg. tonami.

Sovražna letala niso priletela nad nemško državno ozemlje.

✱

Bern, 10. okt. d. Vesti z vzhodnega bojišča poročajo, da besni velika bitka za Moskvo z nezmanjšano silovitostjo dalje. Dasi zastavlja sovjetsko vrhovno poveljstvo vse svoje sile, vendar ne more zadržati silnega pritiska nemške vojske, ki je zabilila v sovjetske obrambne vrste že celo vrsto klinov, s katerimi so bile obkoljene mnoge sovjetske armije in divizije.

Najhušji je menda nemški pritisk v srednjem odseku pri Vjazmi, ki je kakih 190 km daleč od Moskve in kjer se je nemška vojska še najbolj približala glavnemu mestu Sovjetske zveze.

Hudi boji se razvijajo sedaj po nemškem prodoru od Brjanska proti vzhodu tudi pri mestu Orel, kjer se nemške čete bore za posest železnice, ki vodi proti severu v Tulo in dalje v Moskvo. Kakor poročajo nekatere vesti, je bilo mesto Orel v teh bojih skoraj popolnoma upoštevano. Naprej so obstreljevali in bombardirali sovjetske čete v njem nemški topovi in letala, ko pa so nemški vojaki vdrl v mesto, so ga bombardirali ruski letalci.

Enaka nevarnost kakor v smeri iz Vjazme ter Orela grozi Moskvi s severovzhoda, s črte Ržev-Kalinin (Tver), kjer se se prav tako razvijal srditi boj. Zlasti na področju pri Rževu, odkoder vodi železnica naravnost proti jugu v Vjazmo ter proti vzhodu v Moskvo, so boji izredno siloviti. Od tod skuša nemška vojska prodrati proti mestu Kalininu (Tveru), odkoder vodi železnica v severovzhodni smeri v Moskvo.

V sedanjih bojih se je poleg tankovskega orožja zopet pokazala premoč nemškega letalstva. Značilna so v tem pogledu londonska poročila, ki govorijo, da se sovjetski letalci sicer hrabro bore, da pa so v posameznih odsekih v manjšini napram nemškim, ker je sovjetsko letalstvo razdeljeno na vso ogromno fronto.

Znatne uspehe je dosegla nemška vojska s pomočjo zavezniških čet tudi v južni Ukrajini. Po zavzetju mesta Melitopol ob severozahodni strani Azovskega morja, so prodrle nemške in zavezniške čete dalje proti vzhodu do luke Mariupolj, odkoder vodi proti severu železnica v Stalingrad in druga mesta Doneške kotline. Maršal Budjennij se omejuje na obrambo črte Harjov-Rostov in ne podvzema več nobenih protisukov.

O bojih na krimski ožini pri Perekopu ni posebnih vestí. Nemške čete sicer še nadalje obstreljujejo in bombardirajo tamno sovjetske utrdbe in postojanke, kaže pa se, da postajajo boji tudi v sedanjem trenutku drugovrstnega pomena.

Isto velja tudi za obleganje Odesa, kakor tudi Petrograda na severu. Bržkone stremi tu nemška taktika po izpranjanju sovjetskih sil, ki so odrezane od vsakega zaledja in katerih oskrba po morju je zaradi budnosti nemškega letalstva skoro ne mogoča.

Stockholm, 10. okt. d. Nemška ofenziva v srednjem odseku vzhodnega bojišča se razvija v nesluteno silovitost in obseg. Sovjetske čete nudijo napredujočim nemškim oddelkom še vedno ogrožen odpor. Nemška ofenziva se razvija vzdolž treh glavnih osi, namreč v sredini preko trdnjave Vjazme, v direktni smeri proti Moskvi, južno od tod preko Orela in še bolj na jugu v smeri proti Harjovu. Severno od glavne osi približno 375 km od Petrograda je opaziti še četrto ofenzivno os s središčem pri Velikih Lukah.

Najmočnejši je nemški pritisk na Timošenkovske armije na jugu, kjer so nemške čete po tridnevni borbi zasedle mesto Orel. Odtoč prodirajo sedaj nagli nemški oddelki vzdolž reke Oke in ceste, ki vodi proti Tulu ter dalje proti Moskvi. Nemški ofenzivni klin na tem mestu grozi z obkolitvijo nadaljnjih sovjetskih čet. Vzhodno od Orela je večji del Timošenkovskih armij že obkoljen in le delu čet je uspelo umakniti se s tega področja proti vzhodu. Vjazma, ki je zelo močno utrjeno mesto je še v posesti sovjetsko-ruskih čet, toda

posadka je popolnoma odrezana od glavnine Timošenkovskih oddelkov.

Hitlerjevo dnevno povelje

Berlin, 10. okt. d. V svojem dnevnem povelju, v katerem se kot vrhovni poveljnišnik nemških oboroženih sil zahvaljuje svojim četam na vzhodnem bojišču za požrtvovalnost, s katero so prispevale k rešitvi Nemčije in Evrope od boljševske nevarnosti, navaja kancelar Hitler, da je bilo doslej na vzhodni fronti ujetih nad 2.400.000 sovjetskih vojakov, uničenih nad 17.500 tankov in 20.600 topov, nadalje je bilo sestreljenih odnočno na tih uničenih nad 14.200 sovjetskih letal. Dnevno povelje pravi nadalje da so nemške čete zasedle doslej pokrajine dvakrat večje od površine Nemčije iz l. 1933 in več kot štirikrat večje od površine Velike Britanije.

V svojem proglasu pravi Hitler nadalje: Impozantno pa je tudi delo, ki je bilo izvršeno za vašo ogromno fronto. Okrog 2000 mostov, vsak v dolžini nad 12 metrov, je bilo zgrajenih, 405 železniških mostov je bilo obnovljenih, 25.000 km železnice je bilo vsposobljenih za nadaljnji promet, 15.000 km železniških tirov je bilo preurejenih v normalno evropsko širino. Gradilo se tisoč kilometrov cest, cel cel predel zasedenega ozemlja so že pod našo civilno upravo. Tu bo življenje kmalu urejeno s pametnimi zakoni. Ogromna skladišča življenjskih potrebščin, pogonskih sredstev in municije so pripravljene. Ta veliki uspeh je bil dosežen za ceno žrtve, katerih število, pa čeprav se je treba ozirati na dolga tovaršev in družin padlih, skupno ne dosega niti 5 odstotkov izgub v zadnji svetovni vojni.

Kar ste dovršili, tovariši, in kar so skupno s vašimi dovršili hrabri zavezniški vojaki v pogledu poguma, junaštva, pritrjevanja in naporov v komaj treh in pol mesecih, nihče bolje ne ve, kakor oni, ki je kdaj sam bil vojak v zadnji vojni. V teh treh mesecih in pol pa je bila ustvarjena tudi osnova za poslednji ogromni udarec, ki mora stroti sovražnika, še preden pride zima. Vse priprave, ki jih je človek lahko opravil, so bile izvršene. Vse je bilo premišljeno in za vse je bilo od koraka do koraka preskrbljeno. Sovražnika bomo prišli v takem položaju, da mu bomo lahko sedaj prizadejali smrtni udarec. Sedaj se pričnata poslednja velika odločilna bitka v tem letu. Sovražnik bo zadet na način, da bo uničen in z njim vred bo udarec prizadejan tudi povzročitelji vojne, sami Angliji, kajti tudi ta sovražnik bo izgubil svojo poslednjo zaveznika na kontinentu.

Na tak način bomo osvobodili nemško državo in vso Evropo od strašnega pogina, kakršni ni grozil kontinentu vse od časov Hunov in pozneje Mongolov. V teh tednih bo nemški narod vsem bližji kakor je bil doslej. Kar ste, vojaki in zavezniške čete dovršile, ga obvezuje k najgloblji hvalečnosti. Nemška domovina bo združala dih in vas bo blagoslovila v teh dneh. Kajti vi z božjo pomočjo ne boste dali domovini le zmage, marveč tudi važne osnove za mir.

Dr. Dietrich o sovjetskem porazu

Berlin, 10. okt. s. Včeraj popoldne je načelnik tiskovnega urada nemške vlade sprejel zastopnike tujega tiska in jim dal nekaj izjav o najnovjšem razvoju operacij na vzhodni fronti. Med drugim je izjavil, da je pohod proti Rusiji praktično smatrat za zaključen. V raznih žepih, ki so se napravili v zadnjih dneh, je obtičalo 60 do 70 sovjetskih divizij. Njihova usoda je neizbežno zapечатena. Nadaljnje operacije se bodo razvijale v smislu načrtov nemškega vrhovnega poveljstva.

Dr. Dietrich je opozoril na vojsko Timošenka in je dejal, da v nasprotju s ponovnimi trditvami sovražne propagande nikoli ni izvedla akcije, ki bi se lahko obelžila za ofenzivo. Na ta način je propadel sen Angležev, da bi vsilili nemški vojski borbo na dveh frontah. Upanje da bo mogoče v Rusiji postaviti na noge novo vojsko, je treba smatrat za otročje domnevo diletantskih strategov. V ostalem, je dejal, je treba vedeti, da vodja, ki je s svojim vojaškim genijem dosegel te ogromne uspehe pri pohodu na Rusijo, gotovo ni tak, da bi dopustil, da bi se ustvarila nova fronta. Dr. Dietrich je opozoril na nemške izgube in je dejal, da znašajo le 5 odstotkov izgub, ki so jih vojske nekdanjih centralnih sil imele v zadnji svetovni vojni. Nazadnje je opozoril, da je vodja v proglasu vojakom 2. oktobra izjavil, da je treba pohod proti Rusiji zaključiti še pred zimo.

Spopadi v Finskem zalivu

Berlin, 10. okt. d. Po zasedbi baltičskih otokov po nemških četah je nekaj preostalih sovjetskih oddelkov pobegnilo na ribiških ladjah. Ti oddelki so se skušali izkrcati na obali Baltičskega morja, nemške čete pa so ta načrt preprečile z takojšnjim

protinapadom. 735 sovjetskih vojakov je bilo pri tej priliki ujetih.

Proti nemškim postojankam ob reki Nevi na petrograjskem bojišču je skušalo izvršiti napad sovjetsko rečno brodogradje. Poslali so v borbo proti nemškim postojankam štiri svoje topničarke, izmed katerih je bila ena potopljena, nakar so se ostale tri umaknile.

Iz madžarskega odseka

Budimpešta, 10. okt. d. Kakor javljajo s pristojne madžarske vojaške strani, so madžarske čete v svojem odseku zaključile obrambne akcije ob Dnjepru ter se sedaj pripravljajo za nadaljnje operacije.

Melitopolj v nemški posesti

Berlin, 10. okt. d. Posebno poročilo iz Hitlerjevega glavnega stana javlja, da so nemške čete zasedle na južnem bojišču mesto Melitopol ob železniški progi Harjov-Sevastopol na severozahodni strani Azovskega morja.

Letalske akcije

Berlin, 10. okt. d. Kakor javljajo s pristojne vojaške strani, je bilo tudi včeraj nemško letalstvo zelo aktivno v vseh odsekih vzhodnega bojišča. Posebno uspešni so bili napadi nemškega strmolovnega letalstva. Letala teh oddelkov so osredotočila svoje napade v prvi vrsti na sovražniške čete, ki so obkoljene pri Vjazmi in Brjansku. Sovražniku so bile prizadete velike izgube. Nadalje so nemška letala v velikem obsegu napadala sovražniške komunikacije in so bili posebno uspešni napadi na železniške proge in transportne vlake. Uničenih je bilo nadaljnjih 60 tovornih viakov ter 17 lokomotiv. Ena sama eskadrila nemških strmolovlancev je v enem dnevu uničila 730 različnih voz in 50 topov.

Vojna na morju

Berlin, 10. okt. d. Nemško letalo za daljne polete je v četrtek v vodovju pri Feroerskem otočju naletelo na skupino štirih britanskih tovornih parnikov. Letalo je sovražno trgovsko brodogradje takoj napadlo. V zaporednih poletih nad sovražniške ladjice je z bombami potopilo po vrsti dva tovorna parnika po 2500 ton, ostala dva po 800 ton. Na ta način je eno samo letalo uničilo v enem samem napadu 7700 ton sovražniškega trgovskega brodogradja.

Lizbona, 10. okt. s. Z nekega španskega parnika se je na Kapverških otokih izkrcalo 17 rešencev z angleškega parnika »Singapore Price«, ki je bil 10. septembra torpediran v bližini ravnika. Usoda preostalih 57 članov posadke te ladje ni znana.

Bojna letala na angleških trgovskih parnikih

Stockholm, 10. okt. d. Kakor poročajo iz Londona, je britanska admiralieta objavila v posebnem komunikatu, da so bile trgovske ladje opremljene s tako zvanimi katapultnimi letali. To naj bi bilo novo že preizkušeno angleško orožje v obrambi pred nemškimi letalskimi napadi na britansko trgovsko plovbo. Kakor sledi iz komunikacije, so trgovinske ladje opremljene s katapulti, s pomočjo katerih lahko borbena letala startajo s krova ladij, nimajo pa razen običajnih ladijskih dvigalnikov priprav, s katerimi bi se lahko zopet spravljala nazaj na krov. Po izvršitvi svoje naloge, namreč po borbi proti nemškim letalom, naj bi letala skušala pristati v kakem izmed bližnjih letalskih oporišč.

Italijanski begunci iz Irana na povratku v domovino

Budimpešta, 10. okt. s. V Budimpešto je prispelo 450 Italijanov iz Irana skupno z dosedanjem poslanikom v Teheranu Petrucciem. Na postaji so jih sprejeli italijanski poslanik, direktorij fašistične organizacije in pestra skupina budimpeštanskih Italijanov. Po kratkem postanku vlaka so odpotovali dalje v Italijo.

Stockholm, 10. okt. s. Iranska vlada je poverila Švedski zastopstvo svojih interesov v Rumuniji, Bolgariji in Madžarski.

Veledajniški proces v Stockholmu

Stockholm, 10. okt. s. Pred tukajšnjim sodiščem je bil te dni proces proti nekemu švedskemu inženjerju, ki je sodeloval pri gradnji utrdb v severni Švedski, a je potem prodal njihove načrte za 30.000 kron nek tuji sil.

Letalska nesreča višjih angleških oficirjev

Lizbona, 9. okt. s. Iz Londona je prispela vest, da so se general Kope, brigadni general Russel in polkovnik Punquin ponemrečili z letalom v nekem kraju na Bližnjem vzhodu.

Madžarsko odlikovanje argentinskega poslanika

Budimpešta, 10. okt. d. Madžarski regent admiral Horty je včeraj sprejel argentinskega poslanika v Budimpešti, ki je imenovan za novega argentinskega poslanika pri Vatikanu. Ob tej priliki je Horty odlikoval argentinskega poslanika z madžarskim križcem za državljanske zasluge.

Obnovite naročnino!

Visoki Komisar o šolstvu Ljubljanske pokrajine

Zborovanje šolskih nadzornikov in upraviteljev srednjih in osnovnih šol

Ljubljana, 10. oktobra

V zborniški dvorani vladne palače je včeraj Visoki Komisar sprejel predsednike, šolske nadzornike in ravnatelje srednjih in osnovnih šol Ljubljanske pokrajine. Prisotni so bili pri tem sprejemu tudi svezni podpoveljnik Gila s svojimi sodelavci ter nadzornik ministrstva za narodno vzgojo, dodeljen Visokemu Komisarjatu.

Ekscelencija Grazioli je naslovil prisrčen pozdrav navzočim šolnikom in nastavnikom ter njihovim sodelavcem ter je naglašal, da za izvrševanje tega poslanstva nista dovolj samo tehnična priprava in izobrazba, marveč je treba tudi ljubezni in privrženosti do dela. Ko je podrobno navedel bistvo in osnove, ki služijo za izvrševanje tako važne in kočljive naloge, je naglasil, da mora biti slovenska šola orientirana v smer Kraljevine Italije kljub avtonomiji, ki jo je dovelj Duce. To velja predvsem glede zgodovine in zemljepisja, ki se naj poučujeta v skladu s sedanostjo. Govoril je tudi kakšno nalogo ima šola, katere pouka je deležen ves narod. Dotaknil se je političnega in gospodarskega položaja Ljubljanske pokrajine ter pripomnil, da je Italija postopala s popolnim spoštovanjem naroda, jezika, vere in šeg. Poudaril je razen tega, da se je Italija predvsem prizadevala urediti vprašanje prehrane ter normalizacije gospodarskega življenja.

Državni in javni uradniki, ki so zadržali Ekscelencija Grazioli, so obdržani v službi, dasti je njihovo število zaradi skrbnega ozemlja preveliko. Omenil je nato tudi pomoč, ki jo je deležno 15.000 oseb, ki niso po rodu iz te pokrajine, ki pa kljub temu niso bile zavrnene v njihovo rodno ozemlje. Močno je vlada skrbela tudi za brezposelnost. Izdelan je načrt za dela, ki bo dosegel v kratkem 150 milijonov lir. Ta dela se tičejo univerze, bolnice, vodovoda in cest. Ves ta veliki obseg javnih del se bo sedaj uresničil, dočim je bil 15 let proučevanju. Pojav, ki kaže voljo do življenja naše pokrajine, je Ljubljanski velesojem, ki je dočlen, da postane mednarodno.

V zvezi s tem je Visoki Komisar zadržal, da je to pač maksimum, kar se lahko zahteva od zmagovalnega naroda v vojni, ki je sam ni hotel, ter je postavil vprašanje, kaj je v zameno za to dalo prebivalstvo pokrajine. Ako je bila pretežna večina prebivalstva v prvih časih mirna in vesela, da je lahko nemoteno živela, je po vstopu v vojno proti Rusiji majhen del prebivalstva, zlasti intelektualci in dijaki, obnovil komunistično delavnost. Ti mladeniči predvsem ne vedo, zakaj so komunisti, kajti 15 dni pravega komunizma bi bilo dovolj za njihovo izločenje. Narod, kakršni se slovenski, ki je globoko vdan družinskemu čutu, veri in lastnini, ne more biti komu-

nističen, z druge strani pa se Rusije ne sme zamenjati s komunizmom.

Tako duhovno stanje je privedlo do raznih incidentov in do umorov nekoliko vojakov Kr. Italije. Ako ti atentati in zasede niso prehuda motnja, zlasti, ker so Italijani od mladih nog navajeni pobijati komunizem, je treba vendar naglasiti, da bodo prevratni elementi neusmiljeno iztrebljeni. Pri takem stanju stvari ravno prebivalstvo najbolj občuti in je najbolj prizadeto od energičnih ukrepov. To bo trajalo tako dolgo, dokler ne bo spoznalo da le skrajna nevednost zgoraj omenjenih dela proti njihovu pravemu interesu. Mi bomo vladali, je rekel Visoki komisar, z avtoriteto, redom in pravičnostjo ter s trdnostjo, toda brez take dobrote, ki bi bila slabo razumljena. Mi ne nameravamo biti dobri, ampak pravični. Vsi ukrepi bodo tako v skladu s dejanji. Seveda bomo upoštevali one, ki so sodelovali od prvih začetkov, ter jih bomo razločevali od sodelavcev, ki so pristopili v zadnji uri.

Visoki komisar se je zopet posvetil šolskim zadevam ter se je razgovarjal s ravnatelji in učitelji. Dal je predsednikom navodila za tekoče šolsko leto ter naglasil, da bodo neprimerne in svrhi nesluščee osebe postopno po določenem načrtu izločene. Visoki komisar se je zanimal tudi za razdelitev učiteljev in je poudaril, da morajo biti društva, v katerih so vključeni, nepolitičnega značaja. Naposled je objavil razpust sokolskih organizacij in je napovedal ustanovitev mladinske organizacije, ki bo združevala mladino od 6 do 18. leta starosti in ki bo imela podporni, telovadni, sportni in okrepčevalni značaj. Podporni delavnost bo posvečena predvsem stalnim in začasnim obmorskim in planinskim kolonijam, skrbi za primer bolnišni, brezplačnim zdravniškim pregledom ter razdeljevanju zdravil.

V zvezi s tem je tudi omenil, da je njegov namen, poslati v teku prihodnjega šolskega leta 5000 do 6000 mladeničev v klimate kolonije, dočim se bodo brezplačni obedi delili v vseh šolah vsaj za razdobje treh mesecev. Ekscelencija Grazioli je ob koncu zadržal popolnoma prostovoljni značaj organizacije.

K posameznim zadevam so se nato oglašili množični vzgojitelji, podpoveljnik Gila in nadzornik ministrstva za narodno vzgojo. Popoldne je v prostorih zveznega poveljstva Gila podpoveljnik predsedoval zborovanju ravnateljev srednjih šol glavnega mesta, ki jim je v podrobnosti objasnili pravila, po katerih se urejuje ta nova mladinska organizacija pokrajine ter pouk fizične vzgoje.

Šesta nagrada I. N. A. za obiskovalce velesojem

Ljubljana, 10. oktobra

Zrebanje nagrad italijanskega nacionalnega zavarovalnega zavoda I. N. A. se je v zavodnem paviljonu tudi včeraj nadaljevalo. Na vrsti je bila šesta nagrada po 500 lir, za katero je bila izbrana srečna številka 6009, na ime g. Karla Podobnika iz Zadobrovo pri Ljubljani. Nagradjenec naj se zgleda v uradu zavoda v paviljonu I. N. A. na velesojem, da dvigne nagrado.

Naše gledališče

DRAMA

Sobota, 11. oktobra: Hamlet. Izven Začetek ob 17.30. Konec ob 21.

Nedelja, 12. oktobra: Dva bregova. Izven. Začetek ob 18.15. Konec ob 20.30.

Izreden uspeh je doživela letošnja nova uprizoritev Shakespearjeve tragedije »Hamlet«
za Janov v naslovni vlogi, v prevodu pesnika Otona Zupančiča dr. Kretovič režiji, inž. Franzovi inscenaciji in D. Zebretovo sceno glasbo. Nenehno plaskanje ob koncu dejanj, številni klici glavnega igralca pred zastor ter priznanje kritike dokazujejo, da je predstava zelo ugajala in da obeta postati prav tako velik dogodek kot lanska uprizoritev »Romea in Julije«.

OPERA

Sobota, 11. oktobra: Netopir. Izven. Začetek ob 18.15. Konec ob 21.

Nedelja, 12. oktobra: Aida. Izven. Začetek ob 17.30. Konec ob 21.

»LA BOHEME«, Puccinijeva opera ima kot osnovo za libreto istoimenski Murgerjev roman. Ta predstavlja še sam po sebi delo velike vrednosti. Razkriva življenje pariške boheme pesnikov, slikarjev, muzikov in drugih, ki živijo v pričakovanju slave in uspeha skromno, včasih premero, včasih žalostno življenje. Puccinijeva glasba daje s svojo čustvenostjo in barvitostjo močan izraz dejanju ter zajame poslušalca s svojo sladko melodiko in bogatimi razgibanimi ritmi in harmonijami. Zasedba je naslednja: Vidaličeva — Mimi, Manoševski — Rudolf, Marcel — Janko Poljanarja — Musetta, Dolničar — Schaudard, Betetto — Collin, Zupan — Benoit, Rakovec — Parnignol in Anžlovar — Alcindor. Dirigent N. Stritof Režiser C. Debevec.

Radio Ljubljana

Sobota, 11. oktobra 1941-XIX.

7.30: Poročila v slovenščini. 7.45: Pesmi in melodije, v odmoru napoved časa. 8.15: Poročila v italijanski. 12.15: Sekstet Jandoli. 12.45: Simfonična glasba. 13.: Napoved časa, poročila v italijanski. 13.15: Komunikacija Glavnega stana Oboroženih sil v slovenščini. 13.17: Ljubljanski radijski orkester pod vodstvom Draga Marija Šijanca: Orkestralna glasba. 14.: Poročila v italijanski. 14.15: Orkester Cetra, pod vodstvom Mojstra Barzizza. 14.45: Poročila v slovenščini. 17.15: Plošče. 19.30: Poročila v slovenščini. 19.45: Lahka glasba. 20.: Napoved časa, poročila v italijanski. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. 20.30: Koncert prof. Pavla Rančigaja. 21.: Koncert basista Toneta Petroviča, pri klavirju Marijan Lipovšek. 21.15: Radijski orkester in Komorni zbor ljubljanske postaje pod vodstvom D. M. Šijanca. 22.: Slovensko predavanje. 22.10: Koncert tria De Rosa Zanetovich-Lana. 22.45: Poročila v italijanski.

Rdeči križ poroča

Na proizvodvalni oddelek Rdečega križa je prišlo nekaj obvestil o pogrešanih. Svoje napročamo, da jih dvignemo v naši pisarni na Miklošičevi 22 b.

Bratru Karel, Cencič Olga, Filipič Franja, Gajda Ana, Gruič Peter, Ilijevič Ružica, Janošev Ivanka, Klemenčič Ivan, Martinovič Malči, Mandelc Matevž, Medle Franc, Milenkovič Milosav, Rebolj Franc, Rendl ing. Fran, Rigler Ivan, Roth ing. Matija, Simončič Stefan, Simončič Vladislav, Schopfer Matilda, Svetel Viktor, Šerko Marija, Šentjur Nande, Uranšek Maks.

Pošto naj dvignejo: Babič Ana, Rožna 29, Bregant Sonja, Jarska 36, Carl Ela, Skrabčeva 5, Cuznar Matilda, Černetova 27, Čopič ing. Henrik, Sv. Petra 56, Dobrovolje Franjo, Černetova 4, Dmrovšek Vinko, Ig. Držaj Hilda, Malgajeva 1, Erzar Tončka, Zg. Šiška 133, Foltn Slava, Celovška 260, Hecstič Emil, Povšetova ul. 27, Gregor Metod, kolodvorska kurilnica, Gosak Meta, Marmontova 45, Gregorčič Ivanka, Velika Čolnarska 5, Ilin ing. Vladimir, Livarska 7, Javornik Marija, Petrakova 16, Jenko Janez, Bezenkova 5, Juvan Mina, Sv. Petra 29, Kalan Peter, Zrinjskega 5, Klojčnik Franjo, Kokalj Anica, Poljanska 15, Kolina Mirko, Korotanska 18, Kosmrlj Rado, Livarska 7, Košta Hela, gor. kolodvor, Knez Franciška, Viška 13, Krogar Ana, Zrinjskega ul., Križman Vera, Vidovdanska 28, Lah Josko, Vrhovecva 1, Lajovic Janko, Turnerjeva 20, Magušca Ludvik, Popovičeva 7, Melik dr. Anton, Mišičeva 25, Mimič Danica, Rožna dol. Cesta VI/37, Močan, Rožna dolina Cesta XIX/12, Mozetič Mihel, Sp. Šiška 32, Oblak, Vodovodna 83, Pečjak Alenčica, Staničeva ul. 27, Pipan Albina, Podlimbarska 15, Piškur Rado, Galetova 13, Polak Ivo, Obrije 21, Repič Ljubo, Kolodvorska 22, Schiffer Mila, Večna pot 27, Skrt Vojko, Matjanova pot 27, Suša Ivan, Bizjanova 5, Šimnic Peter, Železnikarjeva 6, Tomažič Anton, Tyrševa 52, Verderber Just, Cesta na Brdo 43, Vičič Emil, Tolstojeva 3, Vračko Oskar, Celovška 23, Zamejic Ema, Zarnikova 1, Zupan Ivan, Šiška kurilnica.

V tajništvu naj se javijo svojci nižje navedenih vojni ujetnikov: Božovič Rade, Jovanovič Milovan, Koprivec Milan, Kosanovič Dušan in ga. Marija Vidmar iz Ljubljane.

Gospod Knežević Aca, mediciner iz Ljubljane, naj se javi majorju Kneževiću Sveti v Fiume.

Gospod Stefan Koser ima nujno brzojavko iz Trsta, oglašaj naj se v tajništvu.

Prijatelji pokojnega šolskega upravitelja gospoda Ferda Wigela so zbrali na dan pogreba v kavarni Vesel L. 1.150.— in jih poklonili Rdečemu križu. Za plemenit dar iskrena hvala.

Nova telefonska številka proizvodvalnega oddelka Rdečega križa je 41-31.

Gospodarstvo

Izkoriščanje zemeljskega plina za pogon

V zadnjih letih se je znatno razširila uporaba zemeljskega plina zlasti za pogon motornih vozil. Tudi proizvodnja zemeljskega plina v severnem Apenninskem pogorju (Toskana, Emilia, Romanja) in v ravnini južno od Pada se je znatno povečala in se je od leta 1935 do 1940. podvojila. Kakor poroča »Frankfurter Zeitung«, je dosegla produkcija zemeljskega plina v letu 1940. že 26 milijonov kubičnih metrov. Za oskrbo gospodarstva s plinom pride v poštev še odpadni plin pri topilnicah, ki se cenijo na okrog 12 milijonov kubičnih metrov. Približno polovica pridobljenega plina se sedaj uporablja za pogon motornih vozil.

V bodoče računajo, da se bo produkcija zemeljskega plina povečala še za 40 milijonov kubičnih metrov in produkcija ostalega plina za 8 milijonov kubičnih metrov. Delajo pa tudi poskuse za pridobivanje plina iz odpadnih voda v mestih (Napulj, Firenca, Milan, Rim). V strokovnih krogih računajo, da bo uporaba plina za pogon motornih vozil tudi po vojni imela svoj pomen in da bo omogočila prihranek 10.000 ton bencina.

V jeseni 1940 je bila ustanovljena državna ustanova za zemeljski plin Ente Nazionale Metano z glavnico 20 milijonov lir. Ta ustanova je dobila nalogo, raziskati možnosti pridobivanja zemeljskega plina in možnosti izkoriščanja tega plina. Pripomogla je k ustanovitvi številnih podjetij za pridobivanje plina in za trgovino s plinom. Javna prometna sredstva na področju, kjer se pridobiva zemeljski plin, so že vna preurejena na pogon z zemeljskim plinom. Zaradi večjega razširjenja uporabe zemeljskega plina je bila posvečena posebna skrb proizvodnji jeklenih bomb (bomb) za plin, od katerih vsebuje vsaka pod visokim pritiskom 30 do 50 kubičnih metrov plina. Sedaj je v Italiji v prometu že 75.000 takih posod. Prav tako so v teku dela za polaganje plinskih inlinovodov zlasti iz področja plinskih izvorov, do bližnjih velikih mest. Uspešni so tudi poskusi za spremembo plinov v ekoje stanje pod velikim pritiskom, kakor tudi poskusi s posebnim plinskim motorjem. Učinek tega novega motorja je zelo ugoden in ima tak motor pri porabi enega kubičnega metra plina enak učinek kakor znaša učinek običajnega motorja pri porabi 1 in pol litra bencina, medtem ko so pogonski stroški za polovico manjši.

Gospodarske vesti

— **Obnova poslovanja na Ljubljanski borzi.** Ljubljanska borza za blago in vrednote bo v zvezi z delno obnovo poslovanja začela v kratkem izdajati svojo tečajnico za blago in delnice, predvsem za les. Beležila bo tečajne delnic podjetij v Ljubljanski pokrajini. Borzno razsodišče, kakor je znano, redno posluje.

— **Generalni načrt za razdelitev vina.** Iz Rima poročajo, da se na pristojnih mestih pripravljajo generalni načrt za razdelitev vina letošnjega pridelka. Glede na dobre rezultate letošnje letine sodijo, da bo v zadostni meri krita vsa potreba Oborožene Sile, civilnega konzuma in potreba za destilacijo. Da pa se zagotovi normalen dotok vina od producentov za konzum, predvideva načrt tudi možnost posebnih ukrepov, ki naj bi obvezali vinogradnike in vinske trgovce, da stavijo vino v prodajo vsak mesec v obsegu ene dvanajstine vketlene količine. Če bi bil tak ukrep izdan, bi morali vsi oni, ki ne bi mogli izkazati prodaje ene dvanajstine vketlenega vina v prejšnjem mesecu, oddati to vino po nižji ceni, kakor je določena v ceniku, vpoštevajoč stroške, ki bi nastali v tej zvezi. S takim ukrepom bi bil zagotovljen normalen dotok vina za vsa civilna in vojaško rabo, in to po ceni, ki ne bi bila višja od sedaj določenih cen.

— **Tvrdba Breda bo dobavljala tramvajske vagonce za Beograd.** Znana italijanska tvrdba »Breda«, ki razstavlja tudi na ljubljanskem velesojem zlasti modele železniških motornih vozil in lokomotiv, je že lani dobila ob beograjske občine naročilo za dobavo tramvajskih vagonov. Od tega naročila ima dobavitelj 9 vagonov. Sedaj poročajo v Beogradu, da so v teku pogajanja, po katerih naj bi ta tvrdba dobavljala beograjski občini še 35 tramvajskih vozov.

— **Nemško-turška trgovinska pogodba.** Kakor smo že včeraj poročali, je prišlo po dolgoletnih pogajanjih do sklenitve nemško-turške trgovinske pogodbe, ki sta jo za Nemčijo podpisala nemški poslanik v Papen in vodja trgovinske delegacije dr. Clodius. Po informacijah iz Ankare je pogodba sklenjena za razmeroma dolgo dobo od 31. marca 1942. Za to razdobje je predviden na vsaki strani promet v višini 200 milijonov mark. Turčija bo dobavljala Nemčiji razna živila in surovine, zlasti bombaž, tobak, oljivo olje in ruder. Nemčija pa bo dobavljala Turčiji razne industrijske izdelke, predvsem izdelke težke železarske industrije, kakor tudi orožje.

— **Gradnja novega cestnega mostu preko Save v Beogradu.** Kakor smo že svoj čas poročali, bodo na mestu, kjer je stal velik viseč most, ki je vezal Beograd z Zemunom, zgradili docela nov most, ker bi bila obnovitev starega mostu, ki so ga v teku vojne porušili, zelo komplicirana in bi povzročala preveč stroškov. Z gradnjo novega mostu so že pričeli v avgustu. Na

beograjski strani so zgradili že potrebne stebre, zdaj pa gradijo stebre v koritu same Save. Pri gradnji teh stebrov uporabljajo najnovejši način betoniranja temeljev brez kazonov s tako zvano podvodno betonsko mešanico. Priprave za betoniranje 5 m debele temeljne plošče v najglobljem delu struge so že izvršene in bodo v kratkem pričeli z betoniranjem pod vodo. Betonsko mešanico bodo v posebnih premakljivih ceveh, ki segajo do dna, s pritiskom spuščali pod vodo, kjer bodo izpolnili betonovno ploščo. Betoniranje bodo pod vodo kontrolirali potapljači. Betoniranje bo trajalo za vsak stebel brez presledka tri dni in tri noči. Sele ko bo temeljna plošča dogotovljena, bodo na to ploščo postavili stebel. Ta način gradnje temeljne plošče je bil potreben zaradi znatne globline, ki znaša tu do 14 m, in pa zaradi tega, ker je tako omogočena najhitrejša dograditev stebrov.

— **Odstranjen disažijo nemške marke v Vzhodni Evropi.** V zadnjih mesecih je Nemčija dosegla, da je sedaj docela odstranjen disažijo nemške marke v državah Vzhodne Evrope. Tečaj marke je bil, kakor znano, v Srbiji in Hrvatski povišen od 17.82 na 20 din odnosno kun pri istočasnem znižanju tečaja dolarjev od 55 na 50 din odnosno kun, tako da ustreza sedaj tečaj marke in dolarja zlati pariteti. Tudi v Grčiji je bil povišen tečaj marke na 60 drahem od prejšnjih 49 do 50 drahem. Ze prej pa je bil v dogovoru z Bolgarijo in Rumunijo tečaj marke povišen v teh dveh državah. Sedaj poročajo iz Budimpešte, ki je tudi Madžarska odstranila disažijo, ki je doslej imela marka na tamošnji brzici, in sicer na ta način, da je ostal tečaj marke nespremenjen, pač pa je bila znižana premija za dolar in ostale valute, in sicer od dosedanjih 47 do 50% na 21 do 22%.

— **Ustanovitev okrožnih hranilnic na Gorenjskem.** Kakor poroča »Kärntner Grenzrufer«, so bile z odredbo šefa civilne uprave za Južno Koroško ustanovljene v Kranju, Radovljici in Kamniku okrožne hranilnice po nemškem vzorcu, medtem ko bodo tamošnje mestne hranilnice likvidirane. Nove okrajne hranilnice bodo prevzele vse hranilne vloge sedanjih mestnih hranilnic in so že pojavile vse imetnike hranilnih knjižnic, naj predložijo stare hranilne knjižice v zamenjavo za nove. Odredba šefa civilne uprave nadalje določa, da prevzamejo vse občine kranjskega, radovljanskega in kamniškega okrožja jamstvo za hranilne vloge okrožnih hranilnic.

— **Omejitev prodaje biciklov v Nemčiji.** Nemški državni pooblaščenec za tehnične izdelke je izdal predpise za prodajo biciklov in motociklov, ki stopijo 15. oktobra v veljavo. Trgovci bodo smeli v bodoče prodajati v Nemčiji bicikle in motocikle le proti posebnim nakaznicam, ki jih bodo lokalni gospodarski uradi izdajali le v primeru, če obstaja nujna in življenjsko važna potreba.

— **Skrb za večjo proizvodnjo oljaric.** Ker povzroča vprašanje oskrbe Evrope z jedilnimi maščobami največ težko, posvečajo vse države temu vprašanju največjo skrb. Včeraj smo poročali na drugem mestu o načrtu, po katerem naj bi se na Ljubljanskem barju v prihodnjem letu gojile v velikem obsegu sončnice in je tozadevna organizacija že v polnem teku. V znatnem obsegu bo prihodnje leto razširjeno tudi pridelovanje oljaric v Srbiji. Srbsko kmetijsko ministrstvo je te dni v skladu z nemško zasedbeno oblastjo sklenilo poskrbeti, da bo v prihodnjem letu rezerviranih 20.000 oralov za kulturo sončnic in soje, in sicer predvsem v Mačvi in na področju Morave. Financiranje te akcije bo prevzela družba Ujarija. Tudi v Rumuniji in Madžarski bodo znatno povečali z oljaricami posejano površino. Veliko prizadevanje kaže na tem področju Bolgarija, kjer bodo prav tako povečali površino oljaric. Po uspešnih poskusih bodo pridobivali jedilno olje tudi iz tobacnega semena. Bolgarska vlada je sedaj tudi v vinogradnike pozvala, da morajo oddati grozdnice pečke, iz katerih bodo pridobivali olje. Vinogradnikom je vlada zajamčila ceno 4 leve za kg grozdnih pečk. Prav posebno pa se je razširilo pridelovanje oljaric v Nemčiji, kjer propagirajo predvsem pridelovanje oljnatih repice. Letos je oljnata repica v Nemčiji dala zelo obilen pridelok v višini približno 20 metriskih stotov na hektar. Ker se iz 100 kg repičnega semena pridobi okrog 40 kg čistega repičnega olja, bodo od vsakega hektarja dobili okrog 8 stotov repičnega olja. Nemški strokovnjaki trdijo, da nobena druga rastlina ne more dati na hektar toliko maščob, kakor repica.

— **V Srbiji bodo v kratkem zamenjali tudi bankovce po 50, 20 in 10 din.** Iz Beograda poročajo, da pripravljajo na meročajnih mestih končno razčiščenje položaja srbske valute. Zato bodo v kratkem zamenjali še stare bankovce po 50, 20 in 10 din.

— **Ustanovitev tvornice kazeina v Srbiji.** Iz Beograda poročajo, da so v Zajčarju dogradili novo tvornico kazeina, ki je opremljena z najmodernejšimi stroji in napravami. Poleg kazeina bo tvornica izdelovala tudi želatino.

— **SERIRAJTE V »JUTRU«!**

Obiski Visokega Komisarja na velesojem v Novinarskem društvu in Prevodu

Ljubljana, 10. oktobra

Visoki Komisar in njegova soproga sta včeraj popoldne obiskala velesojem, kjer so ju sprejeli in nato spremljali po sejmisku zastopniki velesojemske prireditve. Ekscelencija Grazioli je obšel vse velesojem in pri podrobnem ogledu blaga, ki je razstavljeno v industrijskem in kmetijskem paviljonu Ljubljanske pokrajine, v katerem je bilo vse polno ljudi, je bil spoznan in navdušen po zdraviljen po obiskovalcih iz mesta in pokrajine, ki so se ustavljali pred bogatimi izložbami.

Visoki Komisar si je podrobno ogledal tudi paviljon Goriške pokrajine ter ostale paviljone in oddelke velesojem. Kakor je bilo omenjeno že na drugem mestu, si je včeraj ogledala velesojem nad 3.000 ljudi. Velesojemske razstave so napravile nanje najgloblji vtis, spriče bogate izbire razstavljenega blaga kakor tudi zaradi okusne režije vse velike prireditve.

Visoki Komisar Ekscelencija Grazioli je

včeraj obiskal prostore Novinarskega društva in »Prevodca«, ki so oboji v palači v Gosposki ulici 12. V večji so Ekscelencija Grazioli sprejeli voditelji obeh organizacij.

V imenu ljubljanskih novinarjev je Visokega Komisarja pozdravil predsednik Novinarskega društva in mu izrazil zahvalo v imenu vsega stana za ujevoغو znanjem in obisk. Visoki Komisar se mu je zahvalil po pozdrav in si je ogledal prostore novinarske organizacije v pritličju, kjer so ga vsi prisotni sprejeli z velikim spoštovanjem.

Nato si je v spremstvu polkovnika Strade, načelnika prehranjevalnega urada »Prevodca« podrobno ogledal vse urade te važne organizacije, ki skrbi za porazdelitev živeča po vsej pokrajini. Visoki Komisar se je zanimal za delovanje posameznih oddelkov in je dal navodila za njegovo nadaljnje delovanje.

Obisk tržaškega prefekta na velesojem

Ljubljana, 10. oktobra

Včeraj zjutraj je Ljubljanski velesojem posetil tržaški prefekt Ekscelencija Tamburini, ki si je zlasti podrobno ogledal vse paviljone ter se je močno zanimal za razstavljeno blago in izredno zanimive izložbe. Pri ogledu sejma so prefekta spremljali predstavniki prireditve, nato pa se je prefekt sestavil v vladni palači z Visokim Komisarjem.

ostali organizirani v eni sami zvezi, kmalu svoje sindikalne organizacije, ki bodo povsem vzporedne z onimi v ostali kraljevini, pri čemer pa se bodo prilagodile krajevnim prilikam.

Vse to delo je bilo opravljeno v kratkem času, sporazumno in ob popolnem sodelovanju krajevnih, sindikalnih pravok. Obenem je bil ustanovljen skupen pokrajinski urad za posredovanje dela z enakimi nalogami, kakor jih imajo taki uradi v ostalih pokrajini. Njegovemu odboru natečujejo zvezni podtajnik. Za koordinacijo organizacijskega in sindikalnega dela bo skrbel poseben delovni inspektorat, ki se ustanovi in je bil ustanovljen pri Visokem Komisarjatu. Posebni strokovnjaki posameznih sindikalnih konfederacij pa bodo uravnavali na pravilen način delovanje lokalnih vodstev.

V teku dopoldneva je sejem posetila tudi množična skupina ženskega fašija iz Trsta. Skupino je vodila pokrajinska zaupnica tov. Rossa Timeus. Posetnice sejma so se po gledu slednjega napotile na Visoki Komisarjatu, kjer jih je sprejel Eksc. Grazioli s toplim tovariškim pozdravom.

V teku dneva je velika množica napnila paviljone izložbe in udeležba letošnjega sejma je vse dni še enkrat toliko, kakor je bil poset prireditve preteklo leto. Kakor vsak dan, je tudi včeraj imela vojaška godba dobro uspel koncert.

Sindikalne organizacije

Ljubljana, 10. oktobra.

Lokalne sindikalne organizacije, ki so imele pretežno politični značaj, postopno prehajajo v italijansko sindikalno organizacijo korporacijskega značaja. Bivša Delavska zbornica se je spremenila v pokrajinsko Delavsko zvezo. Njenega predsednika je imenoval Visoki Komisar. V vodstvu zveze so predstavniki vseh obstoječih pokrajinskih sindikatov. S pomočjo nacionalnega svetnika Vagliana, strokovnjaka, ki ga je v ta namen določil Visoki Komisar, se polagoma ustanovljajo 4 sekcije zveze in sicer za industrijske delavce, trgovske nameščence, kreditne in zavarnovalne nameščence ter poljske delavce, z odgovarjajočimi pokrajinskimi kategorijskimi sindikati, tako da bodo imeli delavci v Ljubljanski pokrajini, čeprav bodo

Sprejemi pri Visokem Komisarju

Visoki Komisar sprejema ob delavcih, razen v sredo:

od 8. do 10. funkcionarje Visokega Komisarjata,

od 10. do 11. prvake in vodilno osebje nacionalne fašistične stranke ter režimskih organizacij,

od 11. do 12. zastopnike oblasti in občinstvo.

V uradnih Visokega Komisarjata so sprejemi za občinstvo ob delavcih dnevno od 10. do 12. ure.

Pričetek pouka na italijanskih šolah

Ljubljana, 10. oktobra

Kr. italijanske šole bodo začele pouk 18. t. m. Za sedaj obsegajo 5 razredov osnovne, prva dva razreda srednje ter tretji, četrty in peti razred gimnazije. Rok za vlaganje prošnje za sprejem v šolo ter za plačanje pristojbin zapade 15. t. m. Glede vlaganja prošnje in listin ter po informacije se je treba obračati vsak dan od 11. do 12. na ravnateljstvo šole v Erjavčevi ulici števil. 19.

Vsakovrstni prevozi SEMENIČ

Privoz 13

Telefon 36-92

Umrla je moja dobra sestra

TEREZIJA BOHINEC

Pogreb bo v soboto, dne 11. t. m. ob 5. uri popoldne z Zal — kapele sv. Petra — k Sv. Križu.

LJUBLJANA — BLEĐ, dne 10. oktobra 1941.

VIKTOR BOHINEC — brat
in rodbina VOVK

Deset let borbe proti jetiki v Ljubljani

Protituberkulozni dispanzer prof. Calmetta v Ljubljani je v nedeljo 5. t. m. tiho slavil desetletnico svojega dela. Desetletno delo tako pomembne socialnomedicinske institucije kakor je protituberkulozni dispanzer, je tolikšno, da ga smemo mirno pregledati in glavnih obrisih, saj se ga v svojem stremelju mnogih dalje, kakor se zdi prvi hip.

Ljubljanski protituberkulozni dispanzer je prvi od široko zasnovane in razpletene protituberkulozne dela za naš narod, ki se je razvil v kratkem času pod vodstvom marljivega in nadvse zaslužnega ravnatelja dr. Jože Bohinjca v okviru Protituberkulozne zveze v Ljubljani.

Če se ustavimo na kratko pri statistični sliki dela protituberkuloznega dispanzerja v Ljubljani, se nam odgane jasno pred očmi pomembnost tega, a vztrajnega dela. Prvih pregledov je bilo v desetih letih storjenih 18.841, medtem ko sega število vseh pregledov (prvih in ponovnih) skoraj do 40.000. Približno isto število so dosegli tudi rentgenski pregledi (36.437). Če torej seštejemo obe visoki števili, dobimo skoraj neverjetno število 73.742 pregledov. Od

vsega je bilo ugotovljenih tuberkuloz 4629. Ako upoštevamo to visoko število, bomo dobili najlepše potrdilo o pomembnosti in važnosti protituberkuloznega dela. Koliko truda je vložena v to sistematično delo, je zelo težko pregledati, kajti o vložnem trudu nihče ne vodi računov.

Od vseh odprtih tuberkuloz je bilo poslanih v bolnice 396, v zdravilišča 333 in v okrevališča 95 oseb. To je ena stran dela in prizadevanja za zajezitev in omejitev tuberkuloze v Ljubljani. Mnogo važnejša je pa druga stran, ki nam jo najlepše prikazujejo v desetih letih storjeni umetni pneumotoraksi, ki so dosegli število 2538. To se z drugimi besedami pravi, da se je glavno delo in skrb za zdravljenje onih, ki so bili oboleni za odprto tuberkulozo, oprile najboljše in najvažnejše sredstvo — umetnega pneumotoraksa. Praksa je namreč potrdila spoznanje, da ostaja umetni pneumotoraks resnično prvo in najvažnejše sredstvo v zdravljenju pljučne tuberkuloze in je obenem — kar je najvažnejše — dostopno vsem slojem v prav enaki meri. Za takšno zdravljenje niso potrebna draga zdravilišča in

podobno, niso potrebni ogromni izdatki, ki so bili navadno na račun vsega prebivalstva — potrebno je pa bilo mnogo idealizma in veselja, ki so ga oni, ki so pri delu protituberkuloznega dispanzerja bili soudeleženi, v veliki meri vlagali v desetih letih v delovanje in prizadevanje sistematične protituberkulozne borbe.

Preiti pa ni mogoče socialnega terenskega dela, ki ga z veliko požrtvovalnostjo vršita zaščitni sestri. V desetih letih sta zaščitni sestri opravili v mestu in okolici 5664 posetov. Pri dispanzerskih oskrbovancih pa je bilo opravljenih v mestu 85 zdravniških intervencij.

Te prav kratke in suhe številke nam dokazujejo, da so prva leta dela protituberkuloznega dispanzerja v Ljubljani resnično pionirska leta protituberkulozne skrbi. Poudariti je treba, da pionirstvo ni obstajalo le v mehaničnem poslovanju in uradovanju, temveč v delu, ki je organsko raslo iz potrebe in s potrebami protituberkuloznega dela v naši tepi beli Ljubljani. Uspehi tega dela se ne kažejo toliko danes, kajti doba desetih let je vključ vsemu za pregled tako pomembnega dela prekratka. O velikih uspehih prvih let bo mogoče pisati mnogo pozneje, ko bo to delo dobilo odraza v celotnem zdravstvenem prizadevanju mesta Ljubljane, pa tudi v celotnem protituberkuloznem delu pri nas.

Protituberkulozni dispanzer prof. Calmetta, ki ga predvsem vzdržuje mestna občina ljubljanska in ki je od prvih svojih dni našel globljubo stroho v poslopiju Okrožnega urada, vodi vseh deset let požrtvovalno in z idealizmom resničnega borca proti jetiki g. dr. Josip Prodan.

Ko začenja protituberkulozni dispanzer v Ljubljani enajsto leto svojega pomembnega in važnega dela, mu želimo iskreno mnogo uspehov v protituberkuloznem prizadevanju. Prav tako pa želimo, da bi našel med številnimi ljubljancami mnogo ljudi, ki bi takšno delo znali ceniti in bi ga po svojih močeh v boju z resnično socialno ljudsko boleznijo — jetiko — podpirali!

SPORT

Prvih devet točk troboja

med Planino, Ilirijo in Hermesom v atletiki

Popoldne ob 15.30 se začne na stadionu ob Tyrševi cesti atletski troboj ljubljanskih atletov po naslednjem urniku:

ob 15.30: 400 m zapreke in višina, ob 15.45: 100 m, ob 15.50: kroglja, ob 16: 800 m, ob 16.10: daljina, ob 16.15: 5000 m, ob 16.30: kladivo in ob 17: 4x100 m.

Ena najlepših atletskih prireditev se obeta danes in jutri in verjetno še nobeden izmed letošnjih mingov — ki jih ni bilo malo — ni poteke v znamenju takšne borbe, kakršna se obeta danes in jutri za naslov najboljšega kluba Ljubljane. Na startu bodo vsi najboljši, za vsak klub po dva izmed njih, jamstva dovolj, da bomo res enkrat prisostvovali elitni prireditvi v atletskem sportu.

Med favoriti tekmovalja

v metih — večerj smo navedli favorite v tekih — so: za disk. Kajfež (Hermes), ki brani letošnji najboljši rezultat 37.87 m. Koliko so mu nevarni ostali, kažejo najboljše njihovi rezultati, ki so: Dobovšek (Ilirija) 37.54, Stepišnik (Ilirija) 37.37, Kossec (Hermes) 37.35, torej štirje preko 37 m in Kužnik (Planina) 36.60. Odločalo bo pač boljše razpočenje ali pa — sreča! Tudi v metu krogle vodi Hermezian, in sicer Malič z rezultatom 126.9 m. Nainevarnejšega tekmeča ima Malič v Stepišniku, ki v zadnjem času stašno meče preko 12 m, pa tudi v Hladetu (Ilirija), Koscu (Hermes) in Merali (Planina) med katerimi se le malenkostna razlika. Druščeni je polčaj v metih kopla in kladiva. Pri prvem so gospodarji »Planinci«, ki imajo v Kramerju in Riglerju (kolikor ne bi nastopil Mavsar, ki na trenutno bojan) velika favorita za obe mesti. Enako velja pri metu kladiva za Ilirjane. Stepišnik in Zupančič ali Hladec so metalci, ki jim ostal verjetno ne bodo kos.

Pri skokih imajo »na papirju« največ ra-

čunov za najboljša mesta Hermeziani. Ker pa je vprašanje, ali bo mogel njihov najboljši skakalec Bratovž zaradi poškodbe na nogi sploh nastopiti, so nade že precej padle. Zanimivo je, da je poškodovan tudi njegov soimenjak Bratovž (Planina), letošnji najboljši skakalec v daljino kar se pa Planini ne bo mnogo poznalo, ker ima zanj dobri zamenjavi v Lončarju in Bačniku, ki sta samo za nekaj cm slabša. Pri skoku v višino je zmaga Mlanoviča, ki ima letošnji rezultat 180 cm, sprito njegove slabše forme zelo problematična in sta mu zelo nevarna Slanina in F. Šumak (oba Hermes). Pri palici je v odsotnosti Bratovža favoriti Pribošek (Ilirija), pa tudi Janež (Planina) ali Segar (Ilirija) b' utegnili priti na prvo mesto. Kakor v metu kopja, so favoriti »Planinci« tudi v troskoku, kjer kraljujeta »dolgina« J. Nabernik in Šmolej.

To bi bile v kratkem prognoze za troboj. Za končno zmago je favoriti SK Planina — sicer pa pridite pogledat, ker tudi presenečenja niso izključena.

Nedeljski spred

bo obsegal ostalih 9 točk troboja, in sicer po naslednjem razporedu:

ob 15.30: 110 m z zaprekami in skok ob palici, ob 15.45: tek na 200 m, ob 15.50: met diska, ob 16: tek na 400 m, ob 16.10: troskok, ob 16.15: tek na 1500 m, ob 16.30: met kopja in ob 17: stajeta na 4x400 m.

Vstopnina je po L. — za odrasle in L. 1. — za otroke. Vstop bo obkraj pri vhodu na Tyrševi cesti.

Pet tekem na štirih igriščih bo jutri v nogometnem prvenstvu SNZ

Zdaj je dokončno določen jutrišnji prvenstveni spored v nogometu, ki obsega vsega pet srečanj, in sicer tri v I. dve pa v II. razredu. Med prvorazrednimi je v zadnjem hipu iz tehničnih razlogov prišlo do spremembe, da bosta Elan in Svoboda svojo tekmo odigrala v Ljubljani, ne pa v Novem mestu, kakor je to odločil žreb in potrdil poslovni odbor SNZ.

Jutrišnji nasprotniki bodo po čudnem naključju igrali kar na štirih različnih igriščih, kar bo vsekakor — čeprav bodo tekme odigrane deloma tudi druga za drugo — nekoliko vplivalo tudi na obisk občinstva. Sicer pa ima vsako izmed nastopajočih moštvo svoj stalni kader prijateljev, ki bodo šli za njimi, kamor koli jih bo nesla pot...

Elan v Ljubljani. Simpatični Dolenjci pridejo jutri v Ljubljano v prvo borbo za točke, in sicer z ljubljansko Svobodo. Gostje so pred jesensko sezono dosegli po Dolenjskem in proti raznim vojaškim edincem mnogo lepih izidov in tudi sama belo-zelena Ljubljana se je morala na njihovih tleh zadovoljiti samo s skromnim remisom, za katerega ji je pozneje uspelo doseči visoko revanšo z 10:0. K tej številki pa je treba vendarle pripomniti, da je bilo Elanovo moštvo takrat brez petih najboljših igralcev in torej doseženi izid le ni bil čisto narejen. Kako bo to jutri, je težko reči vnaprej, ker Svobode že nekaj mesecev nismo videli pri igri. Slišimo, da pridno trenira in je dobila tudi nekatera ojačenja, med njimi tudi znanega igralca mariborskega Zelezničarja Bačnika. V moštvo bo spet nastopil tudi branilec Sinkule, s katerim je Svoboda izvojevala že marsikatero borbo uspešno.

Tekma bo ob 15 na igrišču Ljubljane, predtekma pa že ob 14.

Mars in Ljubljana med seboj. Dva glavna predstavnika slovenskega nogometa se bosta sestala v prvenstveni borbi jutri ob 16.30 na igrišču Marsa. Ljubljana, ki se v zadnji tekmi proti Hermesu ni pokazala z najslabše strani, bo imela tudi jutri trdo delo, če bo hotela proti Marsu spraviti vse izkupično. Mars ima v tem boju prednost domačega igrišča, ki ga bo gotovo tudi izkoristil, kolikor se bo le dalo.

Jadrani v Šiški. Na stadionu Hermesa bodo ob 10.30 nastopili v tretji prvenstveni tekmi I. razreda Jadranaši iz Trnovca.

Preteklo nedeljo je to moštvo precej visoko porazilo enajstoročno Grafiko in pokazalo nekaj prav dopadljivih stvari, tako da tudi Hermes, čeprav igra na svojih tleh, ne bo kar brez težav prišel do zmage.

II. razredu bosta obe jutrišnji prvenstveni tekmi na igrišču Korotana, in sicer ob 10. med moštvo Viča in Slavije, ob 16.30 pa med enajstoročnima Korotana in Mladike. To so štirje nasprotniki, med katerimi se bosta posebno slednja dva udarila čisto zares za prestiž v svojem razredu.

Kaj je novega pri SNZ?

Na zadnji seji poslovnega odbora so med drugim razpravljali o ostavki predsednika g. dr. Kötsta, ki pa odbor ni vzel na znanje, temveč pooblastil posebno deputacijo, ki bo skušala predsednika vrniti v njegovo funkcijo. Dalje so bili sprejeti nekateri ukrepi glede rednega poslovanja zveze, potem pa je bilo mnogo govora o redu in disciplini na nogometnih terenih, glede česar je bilo prav v zadnjem času nekaj hudih in upravičenih pritožb. Odbor je sklenil pozvati z vsem poudarkom vse klube in igralce, naj vzdržujejo na igriščih čim vzglednejši red in povesd in ob vsaki priliki navajajo nogometne igralce — od najmlajših do najstarejših — k disciplini, brez katere v sportnem življenju ni napredka niti uspehov. V zvezi z nedeljskim incidenti na tekmi med Mladiko in Mostami so bili štirje igralci suspendirani, ostalo pa bo glede te sportne tekme ukrenili tehnični odtosno kazenski odbor.

Nekaj drobiža

Na kolesarskem gorskem prvenstvu Hrvaške, ki je bilo na 10 km dolgi progi na cesti proti Sijemenu, je zmagal Milan Poredski, član Trešnjevke s časom 29:41 ali s povprečno brzino 20.170 km na uro pred Čelesnikom iz Sokola in Obučino iz Gradjanskega. Tekmovalo je vsega 10 dirkačev, med njimi tudi Avgust Prosenik, ki je se je mogel v tej posebni preizkušnji plasirati šele na sedmo mesto.

Odbor SK Ljubljane poziva danes vse one aktivne igralce, ki je njih seznam na običajnem mestu, da se udeležijo zelo važnega sestanka v gostilni »Pri Ivanu«. Začetek setsank jae ob 19. zvečer.

Dolga je vrsta...

Ljubljana, 11. oktobra.

Večera dopoldne so se morali na sodišču zagovarjati nadaljnji številni navijači cen. Kakor zmerom, so bile tudi te razprave zanimive in obtoženci so se zagovarjali na stari način.

Prvi je sedel na zatožno klop neki mesarski pomočnik iz Florjanske ulice. Obtožnica mu je očitala, da je prodal 30 kg govejega mesa za 11 din, kar je bilo za takratni čas znatno preveč. Zasižani sta bili dve priči. Prva, blagajničarka točnice mesarije je izpovedala, da do uvedbe knjižic za meso ni imela nobenega načrta nad cenami, ker je cene imenovali obtoženec, zdaj pa ima ona kontrolo nad cenami. Druga priča, mesarski pomočnik, je izjavil, da je prodajal zmerom po maksimalni ceni. Nobena stranka se ni pritožila. Sodišče pa ni moglo upoštevati tega in je obsodilo obtoženca na 7 dni zapora in 200 lir denarne kazni. Obtoženec je vložil priziv.

Neki mesarski mojster je bil obtožen, da je v drugi polovici junija prodal 60 kg govejega mesa za 18 din (maks. cena za 1 kg 22 din) in 1 kg in pol govejega mesa za 40 din. Obtoženec se je zagovarjal, da je morala biti pomota. Nekateri stranke zahtevajo slabo meso in cenejše, druge pa boljše in ga rade volje dražje plačajo. Priča je trdila, da je zmerom plačala pol kilograma mesa po 18 din. Tržni organ je izpovedal, da je obtoženec prodajal meso tudi na brezmesni dan. Ker je obtoženec bil že večkrat prijavljen zaradi navijanja cen in tudi pogojno kaznovan, ga je sodnik obsodil na 15 dni zapora, 500 lir denarne kazni in plačilo 114 lir povprečnine.

Drugi mesarski mojster je bil obtožen, da je 26. aprila prodal 52 kg govejega mesa za 22 din. Sicer pa je večkrat prodal meso po višjih cenah. Obtoženec je bil trikrat kaznovan. Zaradi navijanja cen je imel že večkrat opravka z oblastmi. Sodba se je glasila: 30 dni zapora, 600 lir denarne kazni, plačilo 114 lir povprečnine, potem pa bo moral odsediti še 20 dni zapora, na katere je bil obsojen pogojno zaradi nekake drugega prestopka. Obsojeni je vložil priziv.

Četrni mesar je moral na sodišče zaradi konjskega mesa. Obtožnica mu je očitala,

da je prodajal pred meseci konjsko meso kilogram po 7 lir, dočim je bila uradno določena cena komaj 3.80 lire. Kakor vsi mesarji, se je tudi obtoženec zagovarjal, da ceneje ni mogel prodajati, ker bi imel škodo. Branilec je predlagal zaslivanje izvedenca, česar pa sodišče ni upoštevalo. Obtoženec je bil že večkrat kaznovan. Sodnik ga je obsodil na 7 dni zapora, 200 lir denarne kazni in 114 lir povprečnine.

Včeraj je bila izrečena tudi pogojna kazen v odsotnosti obtoženca. Neka prepukčevalka, tako trdi obtožnica, je prodajala jajca na trgu po 1.20 lire komad. dočim je bila dovoljena cena določena na 0.75 lire. V pisnemem zagovoru je obtoženca navedla, da jajc ni mogla prodajati ceneje, ker bi imela škodo, priznala pa je, da jih je prodajala po navedeni ceni. Jajca je morala prepeljati z vlakom v mesto. Sodnik je izrekel pogojno kazen 10 dni zapora in 200 lir.

Neki drugi prodajalki je obtožnica očitala, da je nedavno tega na trgu prodala pol litra fižola prepeljarja za 3 lire. S tem je zagrešila prestopke proti maksimalnim cenam in proti predpisu, da se mora blago na trgu prodajati na tehtnico. Obtoženka je priznala, da je prodala predra-

go, ker za cene ni vedela. Sodnik je je počul, da kot trgovka mora vedeti za uradne cenike in da bi morala vedeti, da se na litre ne sme prodajati. Upošteval je, da vzdržuje tri nepreskrbljene otroke in bojnega moža in je obsodil samo na 7 dni zapora in 250 lir denarne kazni.

Sledila je razprava proti neki poslovodkinji konzumnega društva zaradi cene rize in masti. Kot priča je bil zaslivanje izvedenec. Branilec je predlagal še eno pričo, nakar je bila razprava preočena. Sledila je razprava proti dvema trgovcema zaradi slivovke. Obtožena sta bila, da sta jo prodajala predrago, vendar sta dokazala, da sta prodajala boljše vrste žganje, katerega cena ni bila v uradnih cenikih. Bila sta oproščena.

Včeraj se je tudi nadaljevala 29. IX. prekinjena razprava proti nekemu mesarju. Temu je obtožnica očitala, da je prodajal goveje meso po 14 lir kilogram. Zasižani je bilo obtoženčeva žena, ki je izpovedala, da je bil njen mož takrat bolan in da je ona vodila vse posle. Meso je naročila nekaka menza, katere oekrbnik je dejal, da morajo preskrbeti meso po kakršnikoli ceni. Sodnik je to upošteval in je izrekel oprostitelno sodbo.

Skrb bolgarske vlade za Južno Dobrudžo Med 14.281 priseljenec je bila razdeljena velika površina zemlje — Gradnja novih hišic

Za izboljšanje stanovanjskih prilik na čeželi, piše beogradska »Donauzeitung«, je bolgarsko gospodarsko ministarstvo izdelalo načrte za enoten tip stanovanjskih hišic. Takoj po zagotovitvi posojila od Kmetijsko-gospodarske in Zadržne banke, se je pričelo z gradnjo. Vse stroške bo nosilo poljedelsko ministarstvo.

V zvezi s tem so se pričeli tečaji za kmečke žene in dekleta, v katerih jih poučujejo o rednem vzdrževanju doma in pripravi dobrih in zdravih jedil. Že v preteklem letu se je vršilo 97 takih tečajev, ki jih je obiskovalo 3352 kmetice. Pri tečajih so sodelovali in jih podprli okrožni agronomi. Samo v preteklem letu je bilo izboljšanih in urejenih 7154 hiš, 3894 kuhinj in 3321 spalnic. Poljedelsko ministarstvo pa ima v načrtu urediti še vsch ostalih stanovanjskih in gospodarskih poslopj.

Deličev zemlje v južni Dobrudži bolgarskim priseljenecem iz severne Dobrudže je sedaj končana. Med 14.281 bolgarskih priseljenec je bilo razdeljeno v celem 1.280.000 dekarov in 13.680 stanovanjskih hiš s pripadajočimi gospodarskimi poslopji. Da bodo krite vse potrebe priseljenec na stanovanjskih prostorih, bo treba zgraditi še približno 1000 hišic, za kar so potrebni državni krediti že dovoljeni. Med Bolgare, ki so že od prej bivali v južni Dobrudži in od katerih 6980 družin ni imelo nobene zemljiške posesti, 13.960 pa le malo, je bilo razdeljenih 649.684 dekarov zemlje.

Za smotno obdelovanje priseljenec razdeljene zemlje, je tudi poskrbljeno. Po sklepu ministrskega sveta bo žitna direkcija razdelila vsem priseljenec dovoljne količine semena, zlasti tistim, ki lanske jesen niso mogli obdelati vsega polja.

Kulturni pregled

Jela Wilfan

V izložbenih oknih Batove palače je razstavila nekatere značilne vzorce svojih umetno-obrtnih izdelkov gdč. Jela Wilfan. O njenem delu in njeni življenjski poti je pisal I. 1938. (str. 166) obzornik »Ženski svet«, ki je zaključil svoj ilustrirani članek z besedami:

»Vsa njena dela odlikuje umetniška zasnova in, dasi so nastala pod vplivom dunajskih šol, jim ni mogoče odrekniti originalnosti, katero poudarjajo zlasti slovenski dekorativni elementi, ki jih uporablja in sestavlja po svojih izvirnih idejah. Upamo, da bomo kmalu imeli priliko videti izdelke gdč. Wilfanove tudi v Ljubljani.«

To upanje se ni še vedno decela izpolnilo, zakaj to, kar kaže tehe nekaj drobcev iz njene delavnice, ne nudi zalostnega vpogleda v značaj, obseg in pomenljivost njene tvornosti. To bi mogla pokazati samo večja razstava, ki bo, kakor upamo, sedaj tem laže izvedljiva, ker se je ta mlada slovenska umetnica po daljšem bivanju v tujini naselila v Ljubljani.

Umetna obrt, ki je dobila v gdč. Wilfan tako nadarjeno in prizadevano stvariteljico, je prav za prav mati vseh upodabljajočih umetnosti, saj sega v pradavno dobo. Celo v neolitski kulturi že srečujemo prve znake, da se skušajo dati predmetom vsakdanje rabe, kakor je bilo tedanje ornitivno orodje, neke ornamentalne poteze, ki razodevajo prvi svet človekovega estetskega doživljanja. V nadaljnjih razvojnih stopnjah se ornament uveljavlja vedno bolj, opazamo ga v obliki okrasov na posodah,

na stenah, na žarah in pozneje na sarkofagih, kot rezbarije raznih vrst, kot okras stanovanj in grobnic, kot nujno olepšanje še tako skromnega templja in ne v zadnji meri kot lepotečje žensk, ki se ga je toliko ohranilo v starih grobovih. Ornamenat je začetek umetnosti, pa tudi njen stalni in mnogibini spremljevalec. Čim bolj se razvija človeška omika, bolj se uveljavlja potreba, da dá človek predmetom, ki ga obdajajo v vsakdanjem življenju, vsaj delec tiste lepote, ki osvetljuje jušo slehernega čustveno občutljivejšega in estetsko dojemljivega človeka. Lončeni izdelki, porcelan, kovine, steklo, blago, papir, knjige — vse gre, če ne služi samo najprimitivnejšim potrebam, skozi roke delavcev, ki umejo dati izdelkom lepo obliko in jih okrasiti z okusnimi ornamentmi. V ostalem je pri nas J. Karlovšek v svojih spisih dovolj pokazal vrednost in kulturno zgodovinski pomen ornamenta ter njegovo zvezo z življenjem narodov, tako da je treba v tej zvezi opozoriti samo na njegove spise.

V sodobni arhitekturi, ki potrebuje za sobe s svetlimi, zračnimi in ekonomično urejenimi prostori poleg »koristnega« tudi »prijetnega«, se je močno uveljavila višje pojmovana umetna obrt kot nje estetska sodelavka. Gre ne samo za vprašanje notranje opreme (pohištva in pod.), marveč tudi za to, da se v zvezi s sodobnim arhitektonskim stilom in z današnjim stanovanjskim okusom poudarijo še nekatere posebnosti in da se človekovo stanovanje stori čimbolj prijetno in povzdiguje. Prav

tu nudi svoje usluge umetna obrt s svojimi izdelki in njih dekorativnimi učinki od kovinskih predmetov in posode v raznem materialu do raznih okrasnih drobnarij, igračk, nakitov in ne v zadnji meri originalno vezanih knjig.

Prav v tem pogledu je gdč. Jela Wilfan zastavila svoje izredne oblikovalne sposobnosti. Je prva Slovenka, ki je dovršila dunajsko umetno-obrtno (Kunstgewerbeschule), kjer je obiskovala kovinski oddelek prof. Mayerja in oddelek prof. arh. J. Hoffmanna. Svoje znanje je izpopolnjevala v Berlinu, kjer je bila učenka »Deutsches Modemstituta«, v Parizu, v Pragi, v Stockholmu in drugod. Razstavljala je večkrat na Dunaju, dalje v Parizu (na mednarodni razstavi leta 1937.) in v Milanu, kjer je sam italijanski vladar, znan kot tankočuten poznavalec umetne obrti, odkupil kralno srebrno kaseto za cigare, okrašeno z originalnim ornamentom in izdelano po načrtu gdč. Wilfanove.

Delo Jele Wilfanove sega na razna področja umetne obrti in je vedno združeno z estetskim oblikovanjem, pa naj gre za učinkovite osnutke ovojnih listov za knjige, za plakate, za otroške igračke, za dekorativne škatle in kasete, za originalne okraske božičnega drevesa, za zlate in sreberne okrasne predmete, za posodo, za drobno lepotečje, za vzorce na svili in na drugih vrstah blaga itd. Skratka: za vse tiste drobne predmete estetskega oblikovanja in učinka, ki oplešujejo človeško življenje in ki si brez njih ne moremo več misliti človeštva na višji civilizacijski stopnji. Jela Wilfan je pokazala na vseh teh področjih, ki sodijo po svojem učinku v krog človeškega estetskega doživljanja in ki po svoje označujejo tudi njegovo duhovno kulturo, očitne tvorne sposobnosti. Pri-

znanja, ki jih je dosegla v tujini, izpričujejo njen originalni smisel za kombiniranje ornamentálnih elementov z materialom in močno razvit okus, ki je bolj prilagojen sodobnim stilnim prizadevanjem, kakor delo večine njenih dunajskih vzornikov, katerim se nemara še poznajo vplivi polpreteklega secesionizma.

Estetsko oblikovalno delo, kakor ga goji gdč. Jela Wilfan, je potem takem kos umetniškega in s tem občakturnega prizadevanja na področju uporabnih in dekorativnih predmetov vsakdanjega življenja. Morda je današnja doba posebno dovzetna za iskanje lepote v vsakdanjosti, tam, kjer skuša človek odkriti s svojim okusom in s svojo drobno iznajdljivostjo nove pogoje intimnosti in tihega ugodja svojega zasebnega življenja kot protitežje visokemu in vznemirljivemu valovanju svoje dobe. V slovenski umetni obrti, ki je po zaslugi domačih šole (Srednja tehnična šola), naših umetniških ateljev in našega splošnega kulturnega napredka dosegla lepo višino, utegne zavzeti oblikovalni talent gdč. Wilfanove dostojno mesto. Zato v kroniki našega kulturnega življenja nismo mogli iti mimo te danes že izoblikovane estetsko-proluktivne osebnosti.

Italijanska slovnica Mare Gregorič

Nedavno je izšel v tisku Učiteljske tiskarne tretji ponatis »Italijanske slovnice« Mare Gregorič. Stepančičeve. Dejstvo, da je ta knjiga dosegla že tretjo izdajo, je še samo po sebi ocena in sicer najboljša ocena, ki jo lahko izrečemo delu, ki služi koristnemu namenu in ki ne bi tolikanj prodirlo med ljudi, če bi ne služilo dobro. Ob drugi izdaji je mogla strokov-

na kritika opozoriti na to ali ono pomanjkljivost, ki jo je avtorica popravila, kakor izjavlja v uvodu letošnje izdaje. Iz uvoda posnemamo še tole opombo: »Smotno sem prizalevala, da učencem — dasi v tesni obliki — vendar dokazem bogastvo našega besednega zaklada, da se nam naše govornice ni treba sramovati, saj vsebuje docela vse izraze; z njimi se lahko kosa z besedami tujih jezikov in nam je ni treba pač štiti z mednarodnicami.«

Odlika »Italijanske slovnice«, ki jo je spisala gospa Mara Gregorič, je v njeni preprosti in praktični sestavi. Preprostost je v tem, da avtorica razlaga slovnico vsakomur umljivo in da ne utrjuje učenca s pretiranimi zahtevami in nevažnimi podrobnostmi, ki so važnejše na višji stopnji jezikovnega znanja. Praktičnost te slovnice pa je v njeni pregledni razporeditvi, v večje izbranih jezikovnih vajah, ki vedno upoštevajo samo potrebe živega jezika in vsakdanjega življenja ter se izogibljejo težkočam, ki bi učenca jemale veselje do italijanskega jezika. Slovnica kaže, da je bila njena sestavljalica praktična učiteljica in da je pri sestavljanju upoštevala izkušnje, ki si jih je pridobila pri poučevanju italijanščine.

Sestavljena pa je ta 222 strani obsegajoča knjiga takole: Prvi del obsega glasoslovje in pravopis, pri čemer uporablja avtorica kar se da diferencialno metodo, ko kaže razlike med našo in italijansko izgovarjavo. Obilne navaja tudi izjeme. Drugi del obsega slovnico in jezikovne vaje. Pri teh so avtorici izhodišče pojavi vsakdanjega življenja: preko družine, šole, hiše in stanovanja, človeškega telesa, družbe, obleke, časa, jedi in pijače itd. si učenec pridobiva in razširja besedišče in se pri tem kar se da brez velikega napora in

Polotok Krim

Okrog polotoka Krima se vršijo čedalje hušji boji. Zdi se, da sovjetski odpor na tem mestu ne bo trajal več dolgo.

Polotok Krim, ki meri približno 200.000 štirijskih kilometrov, moli iz severne obale Črnega morja kakšnih 200 km daleč v morje in je s celino zvezan le po dveh ozkih zemeljskih jezikih, od katerih je za prometne zveze med celino in polotokom važna zlasti 5 do 7 km široka Perekopska ožina. Razen tega vodi železniška proga iz severne smeri, od Zaporožja ob Dnjepru, preko ozkega, tako zvanega »Gnillega morja« do vojne luke Ahiara, ki je bolj znana pod imenom Sebastopol. Na vzhodu sega Krim z malim polotokom Kerčem tik do severnokavkaške črnomorske obale in ustvarja s to, sikozi morskimi ožini Kerč in Jenikal, le nekoliko kilometrov široki vhod v Azovsko morje.

Krim je redko naseljen. Na njem živi okrog 700.000 ljudi, ki predstavljajo mešanico Velikorusov, Ukrajincev, Tatarov, Grkov, Bolgarov in Židov. V rodovitnih predelih pa je tudi mnogo nemških naselbin.

Severni, srednji in vzhodni del polotoka so ravninski. Na severu nahajamo predvsem stepe, ki so nadaljevanje ogromne

južnokrajinske, Nogajske stepe. Na jugu pada do 1500 m visoko gorovje Jala strmo v Črno morje in ustvarja tu mnogo zavarovanih zalivov z dobrimi pristani. Južna obala ima povsem sredozemski podnebnik značaj. Zato je tudi njeno rastlinstvo povsem južno. Tu uspevajo izvrstno vino, smokve, mandlji, granatna jabolka, oranže, orehi in murve. Zavoljo svoje zelo razčlenjene lepote slovi ta južni del Krima kot letoviški in počitniški predel. Že prej so govorili o »Ruski rivieri« in tudi boljševidi so se okoristili s prednostmi južne krimske obale ter so spremenili bivše sanatorije ter razkošne vile in palače iz carskih časov v »proletarska odpočivališča«.

V severnem stepnem predelu goje poljedelstvo in živinorejo. Tu je obelanih 75 odstotkov površine. A tudi v dolinah južnega dela goje na veliko sadje in trto. Kar se tiče zemeljskih zakladov, najdemo na polotoku razen črnega premoga nafto, asfalt, železo, mangan, sol, cement, mavec in mineralne vrelce. Glavno mesto je Simferopol.

V starem veku je bil polotok Krim znan pod imenom »Tavrijski Kerzon«, ki ima v

grški mitologiji in pripovedki o junakih veliko vlogo. Tu so obstajale številne starogrške kolonije. Okrog l. 480. pred našim štetjem je postal Krim del tako zvanega bosporskega kraljestva, pozneje pa je del usodo bizantinskega cesarstva. Ljudstva so se menjavala tu drugo za drugim. Huni so pregnali Bizantince, sledila so jim gotška plemena, ki so se morala umakniti Tatarom. Po Tatarih je dobil polotok današnje ime, ki pomeni toliko, kolikor »trdnjava«. Okrog 1475. so nad polotokom zagospodovali Turki, ob koncu 18. stoletja pa so si ga osvojili Rusi.

Polotok je zaslovel zlasti po vojni, ki nosi njegovo ime in v kateri so se Rusi borili proti Turkom, Francozom in Angležem, ki je na njihovi strani sodeloval tudi italijanski ekspedicijski zbor. Osrednji dogodek te vojne je bil obleganje Sebastopola, ki so ga zavezniki mogli osvojiti šele po dolgotrajnih in silno krvavih borbah.

V svetovni vojni so Krim za nekoliko mesecev zasedle nemške čete, pozneje je bilo glavno oporišče protiboljševiške vojske generala Vrangla, a ko je ta doživel poraz, je postal »avtonomna sovjetska republika«.

Duce pregleduje letalske oddelke

pred odhodom na fronto

Človeško delo

Vsako ne more biti izumitelj, niti genialni človek ne more vsak dan ustvarjati nesmrtnih del. Naj si bo duševna energija velika ali majhna, v vsakem primeru nam doslej nedostaja možnosti, da bi mogli s številnimi in formulami oceniti pravo vrednost umetniškega in znanstvenega dela. Vrednost v denarju pa se tudi ne da uporabiti kot merilo za vrednost dela. Glasbeno delo, ki ga je kakšen Mozart projal za osem goldinarjev, je bilo vredno tisoče in tisoče goldinarjev.

Duševnih vrednot torej ne moremo meriti. Pač pa lahko izmerimo telesno delo samo na sebi. Enota dela je metriski kilogram (mkg), to je delo, ki ga opravimo, če dvignemo kilogramsko utež meter visoko. Tako nas učijo šolske knjige. Vendar pa stvar ni tako enostavna. Kakšno delo izvršimo n. pr., če držimo utež 5 kg v vodoravno iztegnjeni roki? V tem primeru ni govora o dviganju in po šolski formuli bi morali to delo oceniti z ničlo! Že to nam kaže, da je stvar nekoliko bolj zamotana. Delo moramo meriti namreč po težini in času, a k temu je treba prišteti določeno vrednost, ki je zvezana z uporabljenim enoto. Če držimo utež 1 kg 1 minuto v vodoravno iztegnjeni roki, opravimo, kakor so pokazali poskusi, isto delo, kakor če dvignemo 30 kg 1 m visoko. Če držimo na isti način 5 kg 4 minute, znaša opravljeno delo torej 5 krat 4 krat 30, to je 600 mkg v 4 minutah ali 2,5 mkg v sekundi.

Podobno delo opravlja naše telo že s samim svojim gibanjem ob priliki kakršnega koli dela. Če stopa 70 kg težak človek po ravni cesti, ki je dolga 1 km, znaša njegovo delo, čeprav hoje običajno ne ocenjamo kot delo, okrog 200 mkg. Če se človek v osemurnem delovnem času premika ne-

prestano naprej, kar velja približno za pismonošo, tedaj opravi okrog 15.000 mkg dela. Če nosi pri tem kakšno breme, je njegovo delo odvisno mnogo od tega, kako si je breme nastelil. Lahko je mogoče, da opravi v sklaču s tem nepotrebno veliko ali pa razmeroma majhno delo.

Največji napor, kolikor so ga izračunala znanstvena raziskavanja, je bil izvršen v napornem pohodu za časa prve svetovne vojne in je znašal okrog 400.000 mkg. Razmeroma majhno delo opravi človek, ki prodaja in žigosa vozne karte na postaji: 5000 mkg na dan. Človek, ki koplje na vrtu, doseže na dan do 180.000 mkg, a za pismonošo so izračunali povprečno 120.000 mkg na dan. Gospodinja, ki prehodi dnevno okrog 500 m v kuhinji in stanovanju, izvrši ob sobotah, ko ima veliko snaženje, okrog 50.000 mkg, torej dosti več nego tipkarka, ki piše na pisalni stroj z lahkim udarom in ki opravi na dan približno 500 mkg.

Za gospodinje

Jajca ne pokajajo, če damo v vodo, v kateri jih kuhamo, malo soli. Če so jajca počena, jih lahko vse eno skuhamo, če jih trdno zavijemo v svilni papir. Pristaviti jih pa moramo v hladni vodi.

Umivalne krpe postanejo sčasoma spolzke. Operemo jih v vodi, ki smo ji primešali jesiha in soli. Na ta način postanejo spet hrupave in dobre sposobnost vstrkavanja.

Če so jedi preosoljene, pripravljajo, da jih kuhamo nekaj časa ob enem s srebrno žlico.

V kratkem dobe normalni okus.

Duh po čebuli odstranimo z nožev, če damo rezilo za kratek čas v plamen ognjišča ali plina.

Borba z orlom

V neki vasi pri Mladenovcu v Srbiji je planil ogromen orel iz koruznega polja na neko kmetico in jo s silnimi udarci s kril vrvel na tla. Kmetica je ohranila prisebnost, pograbila je sekuro, ki je ležala blizu nje na tleh, ter se začela obupno braniti. Orel je dobil udarec s sekuro in se je opotekel. Ta trenutek je ženska izkoristila, da mu je vrgla preko glave vrečo. Po daljši borbi ga je nato s sekuro pobila. Roparica je imela 2.70 m krilne razpetine.

Grock — framacson

Vlada nezasedene Francije je, kakor znano, izključila bivše vodilne člane francoskih framacsonskih lož od vseh javnih funkcij in v svojem uradnem listu objavlja njihova imena. V zvezi s tem javljajo iz Vichyja, da je na zadnjem seznamu odličnih članov francoskih lož objavljeno tudi ime švicarskega državljana Wettaha, ki ni nihče drug nego slaviti clown Grock. Bil je član 18. stopnje v loži »Umetnost in znanost«.

cučina — acqua calda — sanitaria — riscaldamento con l'impiantino autonomo »IDEAL MICRO«
Facilità di installazione minimo costo, massimo comodità.

Kuhinja, topla voda, higiensko urejena, ogrevanje z avtonomno malo napravo »Ideal Micro«. Olajšave pri stroških za instalacije. Najnižji stroški, največja komoditeta.

Zahtevajte kataloge »Le gratis pri

SOCIETÀ NAZIONALE DEI RADIATORI
Via A. M. Ampère 102 — MILANO
Tel. 286.805—286.850

Nezgodna »poštenega najditelja«

Proti koncu letošnjega februarja je pismonoša Louis Posner iz Brooklyna na svoji običajni službeni poti našel na ulici kovance za pet centov in ga pobral. Lahko bi ga vtaknil v svojo denarnico in stvar bi se s tem končala: namesto tega pa je poročal o najdbi načelniku svojega oddelka in mu izročil novce. Od tistega dne ni imel nesrečne nobenega miru več. Najprvo je moral na zahtevo svojega starejšine izdelati pismeno poročilo, ki so ga poslali obenem z novcem osrednjem policijskemu uradu njegovega okraja. Kmalu nato je moral Posner na urad za najdene stvari, da so ga zaslili. Nato je nastal

zamotan spor za kompetenco med tem uradom in nekaterimi podobnimi. Posner je moral izdelati poročilo v treh izvodih. Tedaj so doznali za stvar listi in nesrečnega so začeli oblegati reporterji, ki so ga mučili z intervjuji, izpraševanji, fotografiranjem in s tem, da so ga izročili javni nedovednosti. Neki list mu je pritaknil privedek »Diogena iz Brooklyna«, drugi so mu posvetili celo uvodnike. Na koncu, ker je postajala stvar čedalje hušja, so morali ubogega pismonošo premestiti v drug poštni okraj, samo da bi ušel svoji nezaželjeni slavi. Listi pa še vedno pišejo o njem in o njegovi nesrečni poštenosti.

Mož s tridesetimi ženami

V Kajaaniju na Finskem je umrl pred nekoliko dnevi imovit kmet po imenu Paa-vo Muki. Učakal je 78 let in v svojem razmeroma dolgem življenju je postavil rekord, ki mu ga more le malokdo izpodbiti. Poročil se je namreč z nič manj nego 30 ženskami. Možak, ki je bil lep in zgoren na način, kakršnega imajo ženske rade, se je poročil po neštevilnih donjanskih pustolovščinah prvič v starosti komaj 18 let. Tri mesece pozneje se je ločil od žene, ki je bila pet let starejša od njega. Poročil se je kmalu nato z drugo žensko, ki je pa umrla po kratkem času za jetiko. Od tedaj se je njegovo življenje gibal med samimi porokami in ločitvam; do njegovega 70. leta, ko se je poročil v trideset let in zadnjič. Vzel je tedaj lepo, toda ubožno

dekle, ki je štela 25 let in s katero je imel dva otroke. Njegovega pogreba se je udeležilo 24 njegovih bivših žen. Novinarjem, ki so bili radovedni, kakšno mnenje so imele o možu, so izjavljale skoraj soglasno, da je imel podjetni Muki prilično strasten značaj, drugače pa je bil velikodušen in vesel.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Žena je prihitela vsa razburjena v pisarno.
»Gospod šef,« je vzkliknila, »gospod šef! Moč mož danes ne more priti v službo!«
»Zakaj pa ne?«
»Včeraj se je na neki klopi vsedel na zarjavel žebelj!«
Šef se je začudil: »In do danes ga niste mogli odtrgati od žebelja?«

»Ah, olajšal sem se za petdeset kilogramov!«
»Kaj? Za koliko?«
»Da. Toliko je tehtala moja najstarejša hči, ki se je sedaj končno zaročila!«

A NEKDOTA

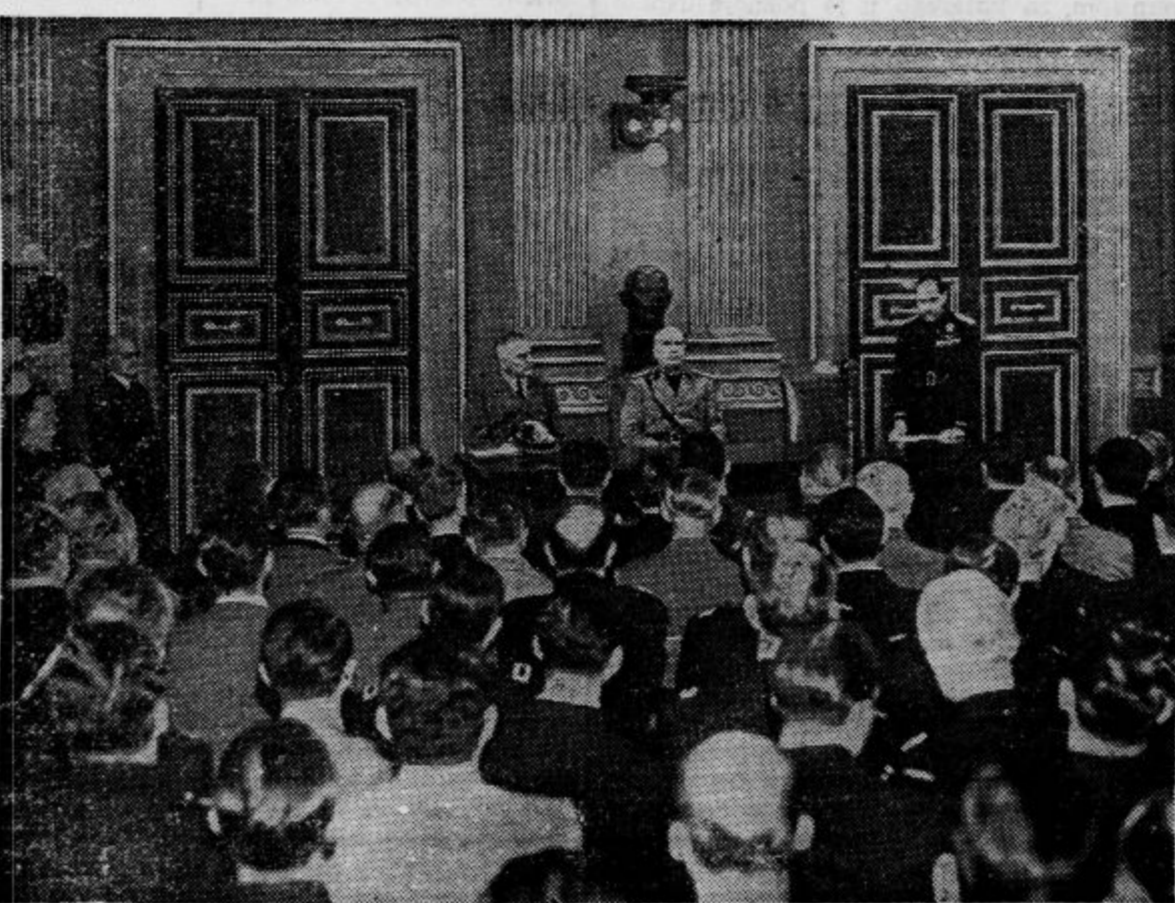
V kavarni Florian v Benetkah se je pisatelj Massimo Bontempelli pogovarjal s prijatelji. Eden izmed gostov, ki je hodil po kavarni, se je vselej, kadar je šel mimo Bontempellijevega omizja, globoko priklonil članu Italijanske Akademije.
»Kdo je?« je nekdo vprašal.
»Bontempelli je odvrnil.
»Prazno vreče, ki se ne more držati ponkoni.«

VSAK DAN ENA

»Pravkar prihajam iz lepote salona.« »škoda, da je bil zaprt!«

Duce prisostvuje otvoritvi Akademskega kulturnega leta

Italijansko-nemškega društva. Govori predsednik društva Eksk. Pavolini

zamotanih nalog uvaja v zakone in v duha italijanskega jezika. — Tretji del nudi na osmih straneh izbiro človek v nevezani in vezani besedi. V četrtem delu so vaje v govorjenju, dalje seznam italijanskih besed, za katere je v slovnščini več izrazov in narobe, primeri prevodov in ob koncu italijansko-slovenski slovarček (169—183) in slovensko-italijanski besednjak (183—222). Tako je v eni sami knjigi združeno približno vse, kar je potrebno za začetek. Sedaj, ko se uvaja italijanski jezik v vse naše šole in ko marsikdo vprašuje po učbenikih, je treba opozoriti tudi na to knjigo, ki utegne po svoji lahki metodi dobro rabiti šolam in samostanom.

ZAPISKI

REPRIZA »AIDE«

V prvi reprizi »Aide« je pel vlogo kralja egiptovskega Lupa, ki je bil pevski zelo skrbno pripravljen, v legah prav lepo izenačen, sočen in poln. V tem pogledu je zajel svojo vlogo izrazito kultivirano, čemur je priložil primerno tudi igralsko izvelavo, ki je bila značajno prilagojena in je ostala v mejah potrebne dostojanstvenosti. Njegova kreacija je nudi'la v navedeni vlogi estetski lepo oblikovan lik Ostale vlogo so bile zasedene enako kot pri premieri in so njih nosilci uspeli v splošnem enako. Med njimi se je kvalitativno še bolj dvignila Heybalova, ki bo verjetno rasla od predstave do predstave ter more s to vlogo zabeležiti v svojem razvoju velik uspeh in napredek. Mnogo boljša kot pri premieri

eri je bila pri reprizi Kogejeva, ki je pevski v posameznih krajih oblikovala estetski ugodno izenačene tone in postope, muzikalno lepo izdelane in zvočne; nekatere pomankljivosti pevkega pevkega izvajanja so tokrat bile močno v ozadju ali minimirane, kar kaže, da more Kogejeva s primerno pozornostjo vloge izdelati v pevskem pogledu na višji stopnji, kot jo običajno predstavlja. Tudi igralski je bila v reprizi zaradi večje umerjenosti in umirjenosti finejša in psihološki bolj dosledna, kar je vrednost njenega igralskega lika seveda dvignilo.

RAZPRAVA O ZEMLJSKI ODVEZI

Anton Krošl, Zemljiška odveza na Kranjskem. Ljubljana 1941—XIX, 112 str. 80, samozaložba.

Gospodarska zgodovina, ki je pri nas še prav malo znano in raziskavno znanstveno področje, je s to knjigo doživela pomemben napredek. Kot jedro svojih razprav je Krošl, znan doslej po »Pregledu občne zgodovine« in »Zgodovine trgovine« postavil problem odprave zadnjih ostanov feudalstva na bivšem Kranjskem, njegovih pravic in z njim zvezanih zemljiških obveznosti podložnikov. Tako je jedro razprave omeji z letnicami 1849 do 1853, vendar je v uvodu segel tudi daleč v preteklost, da je tako osvetlil celotni pojem podložništva in njegovega razmerja do zemljiške gosposke. Vrednost Krošlove študije je predvsem v izčrpnem arhivalnem raziskavanju, ki je omogočilo konkretni prikaz zemljiš-

nih razmer na bivšem Kranjskem sredi preteklega stoletja.

Spis je razdeljen takole: Obsežen uvod govori o postanku in pojmu podložništva, o podložnih zemljiških ter sistemskih gospodarstva zemljiške gosposke. V podrobnosti razčlenja pisec podložniške obveznosti, govori nato o razvoju zakonodaje za varstvo podložnikov, kjer citira dosti podrobnih odlokov v novem veku, od katerih utegnejo biti nekateri vobče prvič citirani v naši literaturi. Bavi se tudi z delom Kranjske pri agrarnem gibanju leta 1848. ter prikazuje odločno zaslug Kavčiča pri konceptu zakona o odpravi tlačanstva. V poglavju »Smernice za delo organov zemljiške odveze na Kranjskem« razčlenja zakon, patent in naredbo, ki so tvorili osnovna navodila za zemljiško odvezo na bivšem Kranjskem. Dokaj obsežno je poglavje o organizaciji organov za zemljiško odvezo na Kranjskem ter poglavje o postopku pri delu teh organov.

Skoro polovico knjige obsega zadnji razdelek knjige »Rezultat dela«. Četudi je pisec že v prejšnjih poglavjih kritično tehtal vse dosedanje ugotovitve in pojme gospodarske, zlasti še agrarne zgodovine, je treba vendar priznati, da je težiče vsega samostojnega raziskavanja položil prav v ta razdelek. V poednih poglavjih tega razdelka namreč postavlja vedno zopet po kritičnem tehtanju poednih, do zdaj že znanih, včasih pa tudi nepoznanih izsledkov svoje lastne, ponekod povsem nove trditve, ki jih skuša podpreti s podatki iz arhival-

nih virov. Tako je svojevrstno prikazal kategorizacijo imenj za čas zemljiške odveze. V podrobnosti govori o količinah in vrstah prijavljenih obveznosti ter navaja v posebnem pregledu 93 imenj z največjo tlaiko ter njihove zemljiške in gorniške zavezance ter desetine. Zanimiv je tudi sumarni pregled vseh prijavljenih davščin v naravi. V poglavju »Absolutna števila upravičencev in zavezancev pisec kritično pretehta navedbe virov in ovrže oficijalno število zavezancev ter postavi novo število, ki je za kakih 20 odst. nižje od oficijalnega. V poglavju »Izvedba zemljiške odveze« utegne biti zanimiv za naša dosedanja dognanja iz zemljiščne zgodovine pregled zakupnih zemljišč na 93 najpomembnejših kranjskih imenjih za časa zemljiške odveze, s katerim pisec stvarno ovrže Ambrožovo in s tem tudi Polčovo trditev o »velikem številu zakupnih zemljišč na Kranjskem za časa zemljiške odveze«. V poitrobnosti navaja pisec tudi obseg in vrste odvezanih zemljišč ter v posebnem pregledu o 93 najpomembnejših imenjih navaja razporeditev glede velikosti zemljišč in ugotovljeni zemljiškoodvezni kapital.

V končnem pregledu celotnega dela zemljiške odveze so navedeni sumarni zneski zemljiškoodveznega kapitala, število vseh likvidacijskih operativ in likvidiranih bremen, predujmi na zemljiškoodvezno rento ter stroški zemljiškoodveznega postopanja. V zaključku prikazuje pisec na kratko še način odplačila zemljiškoodveznega kapitala ter pogled na zemljiško odvezo s sta-

lišča privilegiranih slojev in kmetov. Knjiga ima tri priloge, od katerih utegne biti zlasti druga priloga, ki govori o vrstah prijavljenih obveznosti, za bodoča raziskavanja tako v jezikoslovnem kakor tudi v gospodarsko-zgodovinskem pogledu še velike važnosti. Študija je izraz — kakor pisec sam pravi — šestletnega arhivalnega dela, ki je bilo gotovo združeno z dokajšnjimi težavami, kar lahko posnemamo iz opisa zemljiškoodveznega arhiva, kakor ga je na koncu knjige podal pisec. Delo je otežkočalo tudi dejstvo, da na tem področju v naši literaturi še ni bilo tako rekoč nikakih predel, ker se Polčeva raziskavanja omejujejo na prejšnja stoletja, drug h samostojnih gospodarsko-zgodovinskih raziskavanj za našo preteklost pa sploh ni. In prav v tem pogledu je cena Krošlovi študiji velika, ker je samostojno in brez običajnih predhodnih del zajel in dobro prikazal tako obsežen problem gospodarske zgodovine, kakor je zemljiška odveza. Knjiga je izšla v lepi opremi in bi jo zavoljo njene vsebine moral poznati in imeti vsak naš inteligent, ki hoče razumeti naše današnje zemljiščne razmere.

V poročilu o Straussovem »Netopirju« je pomotoma izpadla vloga princa Orlovskega, ki jo je pel Sladoljev, katerega pevška kakor igralska izdelava je bila prav ugodna. Zlasti pevski izkazuje z ozirom na lepo izenačeno, polnejši zvok in muzikalno pogljobljetnost linij nasproti ianskim prikazom vidni napredek. ed.—

Kronika

*** Novi grobovi.** V Dol. Nemški vasi je menadoma umrl posestnik in nekdanj po Dolenjskem znan prekucelj z živino Jože Uhan, po domače Jošk. Zadnja leta so ga razmere pritisnile k tlam in nekdanj vedno dobrodušen in prijeten družabnik je klonil težavam, ki so se postavljale v jeseni njegovega življenja na pot. Njegova tragična smrt je presenetila vse, ki so ga poznali. K večnemu počitku so ga položili na pokopališče pri Sv. Marjeti. — V Kamniku je preminil železniški upokojenec g. Janez Finžgar. Zapustil je število sorodstvo. Pokopali ga bodo na Zalah v Kamniku. — V Ljubljani je umrla ga. Terezija Bohinčeva, sestra znanega trgovca. Pogreb bo v soboto ob 17. iz kapele sv. Petra na Zalah na pokopališču k Sv. Križu. — Pokojnim blag spomin, žalujočim svojem po izrekamo naše iskreno sožalje!

*** Ajdo žanjejo.** Toplo sončno vreme v zadnjih dneh je pripomoglo, da je ajda dozorela. Po vseh krajih Ljubljanske pokrajine se je pričela žetev, le v višjih legah in zelo pozno posejana ajda bo ostala še nekaj dni na polju. Šele zdaj se vidi, da so kmetje posejali velike površine zemlje s tem žitom in da nam ajdovih žgancev letošnjo zimo re bo manjkalo. Tudi zelje spravljajo kmetje na domove in povsod se vidi, da je naredilo lepe glave. Ozimna žita so več del že posejana in je seme že pogna lo iz zemlje. Le pesa, repa in korenje bo do ostali še nekaj dni na njivi, da se do-dobra odebele in dozore.

*** Roženovski Sejem v Dol. Toplicah** je eden najboljših topličkih sejmov. Toda letošnji je bil v znamenju sedanjega časa. Kramarjev ni bilo, da bi postavili stojnice in razstavili svoje blago, kar ga časno ne smejo prodajati, niti ni bilo čevljarstev, kjer je zlasti v jeseni najživahnjša kupčija. Je lectarji so razstavili svoje blago. Prignali so le nekaj glav goveje živine, pa tudi za to ni bilo posebnega zanimanja.

*** Obraz Rima v zgodovini.** Zavod za proučevanje Rima pripravila vrsto smotno zamišljenih razstav pod zaglavjem »Obraz Rima«, ki naj bi nazorno prikazale razvoj večnega mesta iz davnine do danes. Vsaka razstava bo posvečena posameznemu problemu in predela Rima, tako da bo občinstvo lahko studiralo, kako so v teku stoletij rasli trgi, spomeniki, ceste, cerkve, palače itd. v zvezi z vsako razstavo bo izšel katalog, ki bo občinstvu tolmačil razstavljena dela in budil zanimanje za razna razdobja v razvoju mesta. Prva razstava bo posvečena trgu Piazza Navona in bo ob zanimivem dokumentarnem gradivu predložila razvoj tega od Domicijanove dobe do današnjih dni.

*** Nemška kinematografska delavnost v Italiji.** Po zaslugi družbe »Germania-Filme« v Rimu, ki predstavlja v Italiji velika nemška filmska podjetja, nemška filmska delavnost v Italiji stalno narašča. Nedavno je režiser Rudolf Hansen končal zunanje slike filma »Srebrna mreža« za Ufo in se je nadvse pohvalno izrazil o poteku svojega dela. Zarah Leandrovca, nosilka glavne vloge v filmu, se je vrnila v Berlin. V ateljeih filmskega mesta pa se je pravkar začelo snemanje filma »Anuška« za Bavarijo. Režija je v rokah Helmda Käutnerja, glavno vlogo pa nosi Hilma Krahlava.

*** Višji trgovski tečaj v Ljubljani.** Vpisovanje traja še ta teden. Sprejemni pogoji: dovršeni višji razredi (najmanj pet let) srednje oz. enakovredne strokovne šole ali pa dovršeni redni enoletni trgovski tečaj. Informacije in prospekte daje: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15. (—)

IZ LJUBLJANE

— Listje rumeni. Ljubljanski parki in drevoredi so dobili zadnje dni nov izgled. Zeleno listje je porumenelo in v veliki meri že odpadlo. Jesen se uveljavlja. Vendar imamo za ta čas krasno vreme. Noč jasnje in speča Ljubljane se kopije v srebrni mesečini. Meseč vzhaja zmerom krvav — znak, da bo naslednji dan lepo vreme. Jutra so meglena, tako da pride sonce šele pozno do veljave.

— Srednji prostor tramvajске čakalnice na kolodvoru so koristno uporabili. V njem so uredili higiensko prodajalnico sadja. Potniki se je pridno poslužujejo.

J. Marquand HVALA LEPA, GOSPOD MOTO!

»Ne vem, kaj hočete reči,« je zatarnal v svoji strahoviti angleščini, gotovo z namenom, da bi ga razumela tudi gospodična Joyceova. »Nič nisem storil, prav nič. Gospodična ponuja za slikanico mnogo, velike denarje. Žal mi je zaradi vas...« Sluteč, da je njegova zgovornost nevarna ukana, sem pomislil, da bo zamej ten boljše, čim manj govorim.

»Dajva, pojdiva,« sem rekel Nori Joyceovi. »Kaj še!« se je uprla. »Najprej moram govoriti z gospodom Pujem.«

»Ne pozabite, kaj sem rekel,« sem jo opomnil. »Ali greste z menoj, ali pa ostanete tu. Če se odločite za to, da ostanete, grem ta mah telefonirat.«

»Nikar ne delajte neumnosti,« je vztrajalo dekle. »Pustite me, da se pomenim z gospodom Pujem.«

Gospod Pu je ta čas še naprej marnjal. Njegove besede so kakor brenčale po sobi.

»Gospodični je slikanica zelo všeč... da, to je krasna slikanica... številka ena,« kakor pravimo pri nas...«

»Da, zelo lepa je,« je pritrdila Nora.

»Ostale pridejo jutri,« je rekel gospod Pu. »To dajte zdaj meni. Plačali boste vse skupaj.«

»Da, rekla sem vam, da jih vzamem vse,« je odgovorilo dekle.

»In tude daste zdaj meni,« je ponovil gospod Pu; zelo razburjen je moral biti, kajti iztegnil je roko,

Nova čakalnica v polni meri služi svojemu namenu. Zdalj, ko se bližamo zimi, je zmerom bolj zasedena.

— Sobote in nedelje v »Veselim teatru«. Začenši s soboto 11. oktobra bodo odselej v »Veselim teatru« redne sobotne in nedeljske večerne predstave. Priprčili smo, da bo s tem ustrezno marsikomu, si zaradi zadržanosti med tednom ni mogel prisostvovati našim prejšnjim programom. Obiskovalci naj si nabavijo vstopnice že v predprodaji pri naši dnevni blagajni, ki je odprta vsak dan od 10 do pol 13. in od 17. do 19. ure.

— Mestno zdravniško dežurno službo bo opravljal od sobote ob 20. ure do ponedeljka do 8. ure zjutraj mestni zdravnik dr. Logar Ivan, Ulica 29. oktobra 7, telefon 41-52.

— Operna pevka prof. Jarmila Lily Gerbičeva bo pričela s privatnim poukom dne 16. oktobra. Poučuje klavir, solo petje, teorijo in deklamacije od prvih začetkov do popolne izobrazbe. Vpisovanje in pojasnila v torek 14., sredo 15. in četrtek 16. oktobra od 11.—12. ure in od 4. do 6. ure zvečer v Čevljarški ulici 1-II. (—)

— Gospodinjina šola za gostilničarske gospodinjice v Ljubljani, Privoz št. 11, je začela s poukom. Sprejme pa še učenke do 20. t. m. (—)

— Večerni trgovski tečaj. Poučujejo se: Knjigovodstvo, trgovinstvo, korespondenca, računstvo, pisarniška dela, stenografija, strojeopisje, nemščina, italijanščina. Šolnina nizka. Dovoljen je obisk tudi posameznih predmetov. Vpisovanje še ta teden. Informacije in prospekte daje: Trgovstvo učilišče »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15. Posebni dnevi in v večerni tečaji italijanščine, začetni in nadaljevalni.

— V sobote in nedelje »Veseli teater«. Začetek ob 19. (7.), konec pred 21. (9.). Vstopnice v predprodaji vsak dan od 10. do pol 13. in od 19. do 21. ure.

— Mrakovo gledališče uprizori v sredo 15. t. m. Mrakovo tragedijo »Slavnosni finale«. Opozarjamo na to premiero ki bo tudi v igralnem oziru nad vse zanimiva. Oskrbite si vstopnice v predprodaji, ki je v trafikih ga. Severjeve v Šelenburgovi ulici.

— Ravnateljstvo državne klasične gimnazije sporoča na mnoga vprašanja o začetku šolskega pouka, da se bo začel morda že 27. oktobra. Gotovo pa v začetku novembra. Natančni dan bo objavljen v dnevnih brž, ko ga bo mogoče točno določiti.

— Vse pridelovalne krompirja in fižola v ljubljanski občini opozarja mestno po-glavarstvo, da morajo mestnemu gospodarstvenemu oddelku v Beethovnovi ulici št. 7/II., soba št. 35, zanesljivo do ponedeljka 13. t. m. posebej naznaniti, koliko so pridelali fižola, in posebej, koliko so pridelali krompirja. Prijavitelj morajo svoje pridelke ali zaloge vsi, ki so pridelali nad 500 kg krompirja in nad 500 kg fižola.

— Sorodniki Gaberška Ivana, vojnega ujetnika, katerega žena Kristina, po rodu Bolgarka, živi zdej s hčerko v Gornji Strumici, se naj javijo čim prej pri Pokrajinskem odboru Rdečega križa, Gosposvetska cesta 2-II, da bodo dali potrebne informacije o njem.

— Namesto venca na grob pok. gospoda Kosa, posestnika v Rožni dolini, darujeta gospe Evg. Šubičeva in Fahajeva Rdečemu križu 50 Lr. Iskrena hvala!

— Krušna karta za ves mesec se je našla. Na ovojju je zapisano ime Perne. Lastnik jo proti izkazu dobi na stojnici na Vrazovem trgu (pred Štepetrsko vojašnico).

Iz Novega mesta

— Nova cena mleka. Na temelju določb maksimalnega cenika Visokega komisariata velja mleko v Novem mestu L 1.20 liter, v ostalih krajih novomeškega okraja L 1.10 liter. Te cene veljajo za na dom postavljeno blago. Vsi tozadevni prekrsiki tako s strani prodajalcev kakor tudi kupcev bodo najstrožje kaznovani.

— Kavčice za merjaške in valilna jajca. Vsi posestniki, ki so nakazali novomeškemu okrajnemu glavarstvu kavčice za merjaške in naročino za valilna jajca, se obveščajo, da jim bo ta denar takoj nakazan, čim ga bo stavila Poštna hranilnica na razpolago.

— Smrtna žrtve prometne nesreče. V sredo je podlegel poškodbam, zadobljenim ob priliki ponedeljkove prometne nesreče na tako zvanih »vrtih« 5letni sin trafikanta Marijan Lukman. Poškodbe so bile tako hude, da mu tudi takojšnja zdravniška pomoč ni mogla rešiti življenja. Naj mu bo zemljica lahka, težko prizadetim staršem pa izrekamo naše najiskrenejše sožalje!

Iz Št. Jerneja

— Rekordno število učencev na tukajšnji osnovni šoli. Po uredbi, s katero se začel šolske obveznosti premakne od dose-danjega 7. na 6. starostno leto, so bili naknadno vpisani v I. razred še vsi otroci, ki dopolnijo v tem letu 6 let. Na ta način so je število učencev šentjernejske šole dvignilo na 969, kar je najvišje doseženo število v zgodovini naše šole. Dosedaj je na šoli 16 oddelkov s 15 učnimi močmi (in 1 strokovna učiteljica), spričo sedanjega novega prirastka učencev pa bosta potrebni še 2 nov. paralelki in nove učne moči.

— Seznan konj. V občinski pisarni je na vpogled seznan in točen opis konj, ki se nahajajo v kočevskem srezu in se še do danes niso oglasili pravi lastniki. Vseh teh konj je 502. — Kdor bi po opisu spoznal svojega konja, se mra oglašiti pri okrajnem glavarstvu v Kočevju, kjer bo prejel potrdilo za vrnitev njegove živine.

— Rok trgatve — 15. oktober. Opozarjajo se vinogradniki, da je 15. oktober od oblasti določen rok pred katerim se ne sme pričeti splošna trgatve. Kršitelji bodo kaznovani.

— Sejem v Kostanjevici. Občina Kostanjevica naznanja, da bo 15. oktobra sejem na novem sejmišču poleg romarske cerkve M. B. Dobrega sveta na Slinovcah. Sejem bo za parkiranje in za konje. Vabljeni prodajalci in kupci!

Iz Goriške pokrajine

Nesreča na cesti Col-Ajdovščina. V eni zadnjih noči se je na cesti Col-Ajdovščina pripetila huda prometna nesreča. Malo po 4. uri zjutraj je velik tovorni avto, do vrha naložen z lesom, krenil navzdol po cesti. Na lepej se iz neznanega razloga odpovedala zavora in težki kolos je začel drveti po strmih. Poleg soferja je sedel 25 letni Gil-dio Pio Barbon, zasebni nameščenec iz Be-netik. Ko je uvidel nevarnost, je skočil iz drvečega avtomobila, a je pri odskoku tako nesrečno padel, da si je prebil lobanjo ter dobil možganski pretres in znatne notranje poškodbe. Soferju pa je vendarle kma-lu nato uspelo, da je voz ustavil. Ponitil je nesrečnemu Barbonu na pomoč in brž poklical reševalce Rdečega križa pri ajdov-ščinski posadki, da so ga prepeljali v bolnišnico. Stanje ranjenca je precej resno.

Iz Trsta

Prihod novega vojaškega poveljnika. V Trst je prispel general Franco Navarra Viggiani, novi poveljnik vojaškega okrožja in posadke, in prevzel svoje mesto po generalu Mondaddiju, ki ga je dolžnost kli-cala drugam. General Navarra Viggiani je iz stare patrijske rodbine iz Lucanije. Delj časa je služil v Libiji, kjer se je že kot mlad poročnik uveljavil v organiziranju in vodstvu spahijskih oddelkov, in na njih čelu si je pridobil mnogo zaslug v zatiranjju uporniških pokretov. V prejšnji svetovni vojni se je kot poveljnik oddelkov udeležil bitk na Krasu in na Pjavi. Pohod na Rim ga šteje med svoje goreče pripad-nike. Pozneje je bil zvezni tajnik in je po nalogu vlade vršil razne zaupljive misije. Najbolj pa je zaslovelo njegovo ime z zavzetjem Abeanin, kjer se je vnovič uveljavil kot poveljnik domačinskih oddelkov. Pred otvoritvijo pokrajinske razstave. Dne 25. oktobra bo otvorjena pokrajinska razstava tržaških umetnikov v pritličju in v 1. nadstropju Gallerie del Corso. Razstava, ki jo prireja Fašistični sindikat lepih umetnosti v Trstu, bo odprta do konca novembra.

Z Gorenjskega

Šolanje voditeljev mladine. V državni splošni šoli v Landskronu ob Osojskem jezeru je bil te dni zaključen prvi tečaj, v katerega so bili poslani odbrani mladeniči iz gorenjskih krajev, da se izvežbajo za bodoče voditelje mladine. K zaključnemu zboru je prišel tudi šef civilne uprave Franc Kutschera, kateremu je štabni vodja Wald-ner predstavil 110 gorenjskih mladeničev in rekel, da so ti mladeniči v teku pouka po-kazali popolno uporabno pripravljenoost in da se bo s pomočjo te mladine pričelo Gorenjsko na novo urejati. Na večališču so potem morali udeleženci tečaja pokazati svoje učne uspehe v vajah, igri, petju in v znanju držl. Šef civilne uprave je nato ugotovil, da so v vsakem pogledu enako-vredni s koroskimi mladeniči, češ: »Saj so bili vaši predniki vendar tudi Nemci in Nemci ste tudi vsi vi, tako po krvi kakor po obnašanju. Ko se zdaj vračate na do-move,« je rekel Kutschera, »dokažite, da ste vredni nositi rjavo srjako.«

Koroska v radiu. Poročali smo o priredvah na vsem Koroskem v proslovo več-rajšnje 21. obletnice koroskega plebisita. Dunajski radio je obletnici posvetil poseb-

Vi morate vedeti koliko svetlobe izžarava žarnica, ki ste jo kupili, in koliko električne sile porabi. Žarnice Osram D nosijo razen navodila porabe Wattov, tudi ono o količini svetlobe izžarjene v Decalumeni.

Voi dovete sapere quanta luce emette la lampada che acquistate e quanta energia elettrica consuma. Le lampade Osram D portano, oltre all'indicazione del consumo in Watt, anche quella della quantità di luce emessa in Decalumeni.

OSRAM-D

vam nudi luč poceni
da luce a buon mercato

no oddajo in sicer je bilo ob 11. do 11.30 predavanje o deželni pri Karavankah. Na dunajski radio so bile priključene razne nemške postaje, predvsem celovška. Na Koroskem so bile izdane, kakor lani, posebne plakete. Prodajali so tudi posebne poštne znamke, žigosane s posebnim žigom. Pri-reditve v Celovcu so bile filmane.

Generalni referent Kehrl na Gorenjskem. Iz Berlina je dospel preko Linca v Beljak generalni referent v nemškem gospodar-skem ministrstvu, Hans Kehrl. Nadaljeval je pot na Bled, kjer ga je sprejel civilni komisar Kutschera. Razpravljala sta o različnih gospodarskih vprašanjih. Kehrl si je nato ogledal gorenjska industrijska podjet-ja, nakar je nadaljeval pot na Spodnje sta-jersko.

Na smrt obsojen vlomilec. Tapetniški pomočnik Viktor Fatur, rojen leta 1911. v Zalogu pri Postojni, je bil zasaden v noči na 23. maja, ko je hotel v Stražšču pri Kranju vlomiti v gostilno Pavla Rozmana. Potegnil je ostro nabrušen bajonet in je med rivanjem zadel Rozmanu več vobd-ljave na hrbtu in na glavi. Bajonet samo zato ni prodri pregloboko, ker se je Roz-man močno odklenil Faturja. Fatur se je moral zdaj zagovarjati pred celovskim de-želnim sodiščem in je bil po naredbi zo-per nasilne zločince obsojen na smrt.

Iz Spodnje Štajerske

Novi grobovi. Po daljšem trpljenju je umrla v Mariboru 39 letna gospodična Ana Trojnerjeva. Na Pragerskem je umrla 37-letna Marija Nekrepa, soproga knjigo-vodje. V Celju je, kakor smo poročali, umrl 7. t. m. 76 letni Franc Ramskugler. Bil je najstarejši celjski izvozeč. V Celju je pri-šel pred 60 leti iz Kapfenberga. Poznali so ga vsi Celjani, še zlasti pa konjski meša-tarji.

Gledališče. Novo delo na sporedu mari-borskega gledaliča je znana Zellerjeva ope-reta »Ptičar«. — V celjskem gledališču bo to nedeljo gostovala graška drama. Upri-zorila bo Ludvigovega »Gozdarjaca«.

Mladinske filmske predstave bodo po zgledu v nemški državi odselej prirejene tudi na Spodnjem štajerskem. Svečan pričetek mladinske sezone bo v nedeljo 12. t. m. v kinematografih v Mariboru, Cel-ju in Ptujju. Uprizorjeni bodo tisti filmi, ki jih je ministrstvo za propagando izrečno dovolilo za mladinske predstave.

Okrožne sportne voditeljske prireditve v raznih mestih na Spodnjem štajerskem svoje predstave po glasu »Sport in gim-nastika«. Prikazale bodo osnovne vaje nemške gimnastike, oblike kretanja in deklisne plesne. Prvo tako predvajanje je bilo v četrtek v Mariboru, smoti v Ljutomeru, da-nes pa bo v Ptujju.

Nesreče. V nekem mariborskem poljetju je 20 letni ključavničar Adolf Arbeiter iz Studencev zašel z roko med stroj, ki mu je odtrgal 4 prste na desnici, palec pa z dro-bil 31 letni Ludvik Bračič iz Maribora je padel s kolesa in se nevarno poškodoval po obrazu. 13 letni Rafael Maček je skočil z drevesa na tla, pa je padel na žago in se hudo urezal v nogo. V Radvanju je 17 letni železničarjev sin Roland Wallis padel z 10 metrov visokega oreha in si hudo po-škodoval prsni koš.

Iz Srbije

Vlada generala Milana Nedića se je pre-tekli terek preuredila. Doseadanje državno ministrstvo pri ministrskem predsedniku je opravljeno. Ministrstvo za javna dela se je združilo z ministrstvom za socialno politiko. Za novega finančnega ministra je bil imenovan Dušan Leticia, med tem ko je prof. Velibor Jonić postal prosvetni mi-nister. Minister za promet je bivši general Gjura Dokić. Ostali ministri so ostali na svojih mestih. Vlada generala Nedića šte-je posledje samo 10 ministrov in to poleg imenovanih naslednje: notranji minister je Milan Acimović, zunanji minister Ognjen Kuzmanović, pošta in brzojav Josip Kostić, gospodarstvo Mihajlo Oljčan, kmetij-stvo in prehrana Dr. Miloje Radosavljević, pravosodje Čedomir Marjanović, socialna politika in narodno zdravstvo pa dr. Jovan Mijušković.

Nemško šolstvo v Banatu. Na podlagi naredbе o pravnem stanju nemške narod-nostne skupine v Srbiji si zdaj Nemci v Banatu organizirajo lastno šolstvo. Vse nemške šole so zasebne. Država in občine izročijo v brezplačno uporabo vsa tista poslopja, kjer se vrši nemški pouk. Nemške zasebne šole so docela enakopravne z državnimi šolami, kar velja zlasti za izpričevala in diplome. Nadzorstvo je poverje-no posebnemu oddelku za nemško šolstvo v srbskem prosvetnem ministrstvu ter okrožnim voditeljem nemškega šolstva. Učiteljski naraščaj je zagotovljen. Nemški učitelji opravijo praktični izpit na za-sebni nemški učiteljski šoli v Vršču. Ob-stanek šol je zagotovljen s posebno usta-novo, v katero plača srbska država letno podporo v tistem znesku, kolikor je potrebo-no za plačo nemškega učiteljstva. Nadalje se zbira jo v tem skladu občinske davščine nemških davkoplačevalcev. Nemci v Banatu imajo več srednjih šol, ki delujejo že od 3. maja 1941. To so: zasebno učiteljske v Vršču, nemški realni gimnaziji v Veli-kem Bečkereku in Vršču, trgovska aka-de-mija v Velikem Bečkereku in nižje gimna-zije v Veliki Kikindi, Pančevu in Beli cerkvi, meščanske šole v Velikem Bečke-reku, Vršču, Veliki Kikindi, Beli cerkvi, Pančevu, Kovinu in Modušu, kmetijska šola v Vršču in gospodinjiska šola v Beli cerkvi.

več je javnih zidov, preveč slepih uličic, preveč palač in preveč na pol zapuščenih vrtov. Nedoločna roka legende in bajeslovja je odela vse to z leske-tajočimi se pripovedkami o princih in princesah, o vojščakah in vodonoscih, tako da se je nazad-domišljija pomešala z geometrično stvarnostjo in ogrnila mesto v čudno zapleteno kitajske veze-nine, v kateri ni nobena reč tako drobna, da ne bi imela pomena.

V letih svojega bivanja v Pekingju sem bil po-rabil dobrušen del časa za romanja po cestah vseh mogočih četrti. Vse, kar sem bil videl, me je bilo pričalo, da bi ostalo to mesto skrivnosti tudi za tistega, kdor bi živel v njem do smrti. Vendar po-navljam, da sem ga poznal bolje od marsikaterega drugega tujca.

Ura je bila skoraj devt, ko sem pomagal Nori Joyceovi v avtomobil, ki naju je še vedno čakal. Čeprav nisem imel razloga za nezaupanje do voza-ča, vendar nisem hotel, da bi naju kdo sledil. Z nekakšnim ponosom sem si domišljjal, da lahko storim oboje. Nagnil sem se naprej in dal vozniku vrsto ukazov, ki so mu morali zmešati glavo. Od-brzeli smo vstric tramvajskih tirov proti Tung Čang An Čieju, zavili na desno po Hatamski ce-sti in prevozil obzidna vrata Tatarskega mesta, tako da je ostal njegov vnanji pas za nami. Nato smo ubrali vijugasto pot po meandrih Kitajskega mesta in krenili skozi vrvež vozil okrog železni-ške postaje nazaj na Čjen Men. Ko smo minili Čje-menska vrata, smo zavili skozi Fu Ju Čje proti severu, ob vodah umetnega notranjega morja, po katerem se nekdanj plute ladje davnih cesarjev, in čez prekope, obraščene z rožnatim lokvanjem.

da bi mi vzel zvitek izpod pazduhe. »Dajte, pro-sim.«

Odrinil sem ga in rekel: »Ne, slikanico bom hranil jaz. Gospodična pojde z menoj v mesto. Pokaževa jo nekomu, ki je ve-ščak v teh stvarih.«

Kdor bi bil videl izpremembo v obrazu gospoda Puja, kakor sem jo videl jaz, ne bi mogel nikoli več govoriti o zagonetnosti kitajskega plemena. Ti-sti mah sem spoznal, da se plete okrog slikanice nekaj skrivnostnega in sumljivega. Gospod Pu je bil tolikanj prepaden, da mu je ušlo nekaj, česar po mojih mislih nikakor ni imel namena reči.

»Ne, gospodična, prosim, ne hodite z gospodom Nelsonom. Vi ostanete tu, vse dobro... vi greste, vse slabo.«

»Še slabše bo za vas, če jo po bliskovito ne odku-rite,« sem dejal. »Ali greste z menoj, gospodična Joyceova, ali ostanete?«

»Oh, saj sem rekla, da grem z vami!«

Prijazno se je obrnila h gospodu Puju.

»Gospod Pu, žal mi je, da moram biti tako malo obzirna. Gospod Nelson bi rad, da greva skupaj k njegovemu kitajskemu prijatelju, ki je velik po-znavalec umetnosti. Pravi, da mi njegov prijatelj pove to in ono, česar ne vem.«

Gospod Pu se je urno ukamnil s poti. V solzljivih očeh se mu je nekaj zaskrilo in pogled, ki ga je upiral vame, ni bil nič kaj pomirljiv. Preden je Nora izpregovorila, bi jo bil za vse na svetu rad pregovoril, naj ostane doma, zdaj pa je bilo podoba, da bi jo prav tako rad videl oditi z menoj.

»Da, da, prav imate... le pojdite,« je dejal.

CORA

TORINO • 1835
VERMOUTH CORA

oltre 100 anni di fama
slovit že nad 100 let.

Mali oglasi

Službo dobi

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo L. 2.—

Tunkarico

za bonbone, izvežbano, takoj sprejem. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 17170-1

Prodaj

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo L. 2.—

Več zabojev

od sladkorja, nekaj manjših hrastovih sodov in več visokih kozar, pripravljenih za pelenjavo, naprodaj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 17196-6

Kupim

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo L. 2.—

Balane in hrastove sode

vseh velikosti kupuje tvrdka E. Jeras in drug, Ljubljana, Tyrševa c. 33. 17154-7

Knjige

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo L. 2.—

Knjige vseh strok antične vrednosti po zelo nizki ceni prodaj. Vojne univerzitetni institucij in bibliofilni vabljani. Ogled vsak dan od 15. do 18. ure. V kolodvorski 25. 27.

Pohištvo

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo L. 2.—

Elegantno jedilnico

v solidni izdelavi z večletnim izkuštvom prodaj za 9000 lir (12 komadov) Krže, pohištvo Vrhnika. Ogleda se na skladišču, Ljubljana, Prečna ulica 6, nasproti Mestnega kopsišča. 17069-12

Auto, moto

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo L. 2.—

Na pogon z ogljem

sta napredaj 2 osebnina in 2 poltovorna avtomobila v najboljšem stanju za zelo nizko ceno. Generator delavnica, Tyrševa 13, Figovec (levo dvorišče). 17203-10

Kolesa

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo L. 2.—

Tricikelj

popolnoma nov, najboljši izdelave, napredaj za zelo nizko ceno. Generator delavnica, Tyrševa 13 (Figovec, levo dvorišče). 17202-11

Damsko in moško kolo

krasen lahak športni model za 480 Lit napredaj. Generator delavnica, Tyrševa 13 (Figovec, levo dvorišče). 17201-11

Kapital

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo L. 2.—

Vlogo

Lir ca. 30.000.— Hranilnice kmečkih občin v Ljubljani prodaj po ugodni ceni.

Rudolf Zore,

Ljubljana, Gledališka ul. 12. 17189-16

Sobo odda

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo L. 2.—

Opremljeno sobico

oddaj. Florijanska ulica 23-II. 17163-23

Opremljeno sobo

s posebnim vzhodom, oddaj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 17169-23

Sobe iste

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo L. 2.—

Svetlo sobo

opremljeno, po možnosti za Bežigradom, iščeta dva akademika. Ponudbe na Kompare Antona, Univerza. 17162-23a

Opremljeno ali prazno sobo

event. sobo s štedilnikom, iščem v bližini bolnice. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Klet« takoje. 17177-17

V najem

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo L. 2.—

Večjo vinsko klet

v Ljubljani vzhajem v najem. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Klet« takoje. 17177-17

Izgubljeno

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za tifo L. 2.—

Zlato zapustnico

drag spomin, sem izgubila. Pošten najditelj naj jo odda proti nagradi v ogl. odd. Jutra. 17167-28

Filatelija

Novost za filateliste

Pravkar sem prejel novo izšlo bloko in serijo »Smederevo« in jo nudim za vsoto lir 1800.— Istočasno sprejemam abonente za novi srbski blok v dobro vojni ujetnikom. Knjižarna Janez Dolžan, Ljubljana, Stritarjeva 6. 17072-39

ESPOSITORI ALLA FIERA DI LUBIANA

RAZSTAVLJALCI NA LJUBLJANSKEM VELESEJMU

ITALIA

BELEZZE NATURALI NARAVNE LEPOTE, ARTE - LAVORO UMETNOST, DELO

Nel visitare la Fiera di Lubiana recatevi al Padiglione italiano dove troverete un'ampia documentazione fotografica dell'operosità creativa del popolo italiano nella cornice di bellezze naturali e artistiche.

Ko obiščete Ljubljanski velesejem, se ustavite v italijanskem paviljonu, kjer boste našli obširen fotografski dokumentarni material o stvariteljskem delu italijanskega naroda v okviru naravnih lepote in na umetnostnem področju.

ITALVISCOSA

MILANO — Corso Vittorio Emanuele n. 37-39

Società per la vendita esclusiva delle fibre tessili artificiali viscose prodotte da: Družba za izključno prodajo umetnih lepljivih tekstilnih vlaken, ki jih izdelujejo:

Snia Viscosa — Cisa Viscosa — Chatillon

43 stabilimenti
38.000 operai

43 tovarni
38.000 delavcev

PRODUZIONE

raion lucido
raion opaco
lavorati di raion
fiocco opaco
fiocco lucido
filati speciali

IZDELKI

bleščeči rajon
moten rajon
rajonski sukanci
moten fiocco
bleščeči fiocco
posebne vrste prediva

AGENZIA GENERALE PER LUBIANA

S.C.I.E.

— Società Commerciale Importazione Esportazione
— MILANO — Corso del Littorio n. 9
— LUBIANA — Tyrševa cesta 33

Corrispondente per la Croazia **INDUVOZ D. D. — Zagabria**
Korespondent za Hrvatsko TRG »N« 12

FIERA DI LUBIANA PADIGLIONE ITALVISCOSA LJUBLJANSKI VELESEJEM

FRANCO GAY

Pelli per pellicceria e confezioni INGRESSO — ESPORTAZIONE
Kože za kožuhovino in konfekcije NA DEBELO — IZVOZ

Stand N° G 218-221

Via Montenapoleone 5 MILANO Telefono 75-231

INDUSTRIA COMMERCIO ARTICOLI TECNICI

ANTONIO QUINTAVALLE S. A.
Capitale Sociale Lire 1.000.000.— interamente versato
Družbena glavica 1.000.000.— Lir v celoti vplačana
TRIESTE (4) — Via Cesare Battisti N. 4 — Telefono N. 68-38

AGENTI DI VENDITA CON DEPOSITO — AGENTI S SKLADIŠCEM:

Elli, Zerbini & Co. — Utensileria per le industrie meccaniche e navali e per le industrie di precisione, raspe e utensileria da falegnameria

Filp — Lime di precisione, raspe e utensileria da falegnameria

S. A. Mole Norton — Mole e lime abrasive per tutti gli impieghi

S. I. A. U. — Acciai da utensili, costruzioni e inossidabili

S. A. Acciaierie Bolzano — Fusioni e forgiati greggi e lavorati

S. A. I. Cuscinetti a sfere S. K. F. — Cuscinetti a sfere e rulli per

Teste automatiche a scatto per filetare „TAS“
AUTOMATICHE GLAVE PRI STROJH ZA OBROBLJANJE »TAS«

IL LIQUORE DI
TUTTE LE STAGIONI
E DI TUTTE LE ORE

CINCANA BISLERI

LIKER ZA VSE SEZIJE
IN VSAKO URO

FEDERAZIONE ITALIANA DEI CONSORZI AGRARI

(ITALJANSKA ZVEZA KMETIJSKIH KONZORCIJEV)

Tutte le materie e macchine per l'agricoltura.
Tutti i prodotti dell'agricoltura

Vse potrebščine in stroji za kmetijstvo.
Vsi kmetijski pridelki.

ROMA — Via XXIV Maggio 43

ARRIGONI TRIESTE

CONSERVE ALIMENTARI
JEDILNE KONZERVE

STAND N° 478/48.

SCANDALLI

La Gran
Marca Italiana
Posteggio Fiera N. 296-297

Veľika
italijanska znamka
Sejmski oddelek št. 296-297

CAMERANO - (Ancona)

LA REGINA DELLE FISARMONICHE

KRALJICA HARMONIK

UBALDO BONTEMPI

FABBRICA FISARMONICHE - CASTELFIDARDO (Ancona)
TOVARNA HARMONIK, CASTELFIDARDO (Ancona)

Cataloghi a richiesta.

Na zahtevo katalogi.

†

Umrla nam je naša ljubljena
Tončka Škrinar

Truplo blagopokojne leži na žalah v kapelici sv. Franciška.

Pogreb nepozabne pokojnice bo v nedeljo 12. t. m. ob 4. uri popoldne izpred pokopališča na Viču.

LJUBLJANA, dne 10. okt. 1941.

Globoko žalujoci:

PRASNIKAR METKA in FRANC ter ostalo sorodstvo

Impressa comunale pompe funebri Lubiana
Mestni pogrebni zavod Ljubljana

BRIZGALNE ZA PROTILETALSKO ZAŠČITO

v 3 velikostih po maksimalnih cenah (preizkušene in odobrene od gasilske zajednice) dobavlja ILLERSIC & CO., Ljubljana, Cesta 29. oktobra 13, telefon 37-54. 16277-6

Iščemo v centru Ljubljane trgovino z izložbo

in 2-3 prostore za pisarno s pritliklami. Ponudbe na oglasni oddelek Jutra pod »V mestu«.

Umrla nam je po dolgi težki bolezni naša predobra mama, stara mama, tašča, gosa

Franciška Misson, roj. Rus

soproga stavbenika

Na zadnji poti jo bomo spremili v nedeljo 12. t. m. ob 3. uri popoldne z žal - kapele sv. Andreja - k Sv. Križu.

Prosimo tihega sožalja.

LJUBLJANA, dne 10. oktobra 1941.

Zalujoci: JOSIP — soprog; EGON, BERTI, MARJAN, KAMILO — sinovi; MARZENKA, ELVIRA, poroč. MAJNIK, MELANIJA, poroč. PELHAN — hčerke, in ostalo sorodstvo.

Umrl je naš dober soprog in očka, gospod

JANEZ FINZGAR

železniški vpkojenec

Pokopali ga bomo na žalah v Kamniku.

LJUBLJANA — KAMNIK, dne 10. oktobra 1941.

Rodbine:

FINZGAR, NOVAK-MOZINA, DEBEVC, JANKO

Inserati v „JUTRU“ imajo velik uspeh